

TEISINIO RAŠTINGUMO
UGDYMAS (I)

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJA

Teisinio raštingumo ugdymas (I).

Lietuvos Respublikos Konstitucija

TURINYS

I.	Konstitucija. Istorija. Dokumentas	4
1.	Konstitucija – kas tai?.....	5
2.	Konstitucijos istorija	7
3.	1992 m. Lietuvos Respublikos Konstitucija	11
4.	Kryžiažodis „Konstitucija“	12
II.	Tauta. Valstybė. Pilietis. Žmogus	13
1.	Lietuvos valstybė	14
2.	Žmogus. Visuomenė	21
3.	Valstybė. Visuomenė. Šeima	24
4.	Tautos ūkis ir darbas	27
III.	Seimas. Prezidentas. Vyriausybė.....	30
1.	Seimas.....	31
2.	Prezidentas	34
3.	Vyriausybė.....	37
IV.	Teismai	40
1.	Konstitucinis teismas.....	41
2.	Teismas	43
3.	Bylos nagrinėjimas teisme.....	46
4.	Europos Sąjungos teismai.....	47
V.	Įvairios užduotys.....	49
1.	Kahoot.....	50
2.	Kryžiažodžiai.....	52
3.	Infografikai.....	53
4.	QR kodai.....	54
5.	Konstitucijos egzaminas.....	55

Autorė: Rūta Tamkevičiūtė, Vilniaus Salomėjos Nėries gimnazijos istorijos mokytoja metodininkė

el.p. ruta.tamkeviciute@gmail.com

2018 m.

Mokomoji priemonė parengta Vilniaus politikos analizės instituto lėšomis.

Šioje priemonėje pateikiama nuomonė nebūtinai atspindi Vilniaus politikos analizės instituto nuostatas bei požiūrį.

KONSTITUCIJA. ISTORIJA.
DOKUMENTAS

1 pamoka

Konstitucija – kas tai?

Kas yra Konstitucija?

Kada priimta dabartinė Lietuvos Respublikos Konstitucija?

Kokia Konstitucijos paskirtis valstybėje?

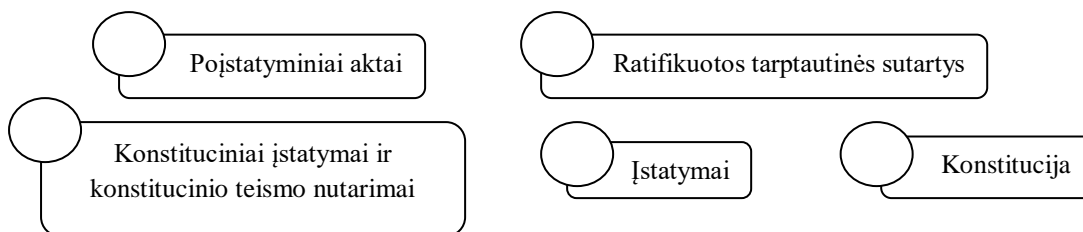
„Ne tik Konstitucijos preambuleje tačiau ir visame Konstitucijos tekste išdėstytos nuostatos yra pagrindas kuriant kitus teisės aktus, todėl teisės akto projekto nuostatos turi būti konstruojamos taip, kad teisiniu reguliavimu siekiant tam tikro konkretaus tikslo nebūtų pažeisti Konstitucijos reikalavimai. Konstitucijos 7 straipsnio 1 dalis numato, kad negalioja joks įstatymas ar kitas aktas priešingas Konstitucijai.

Būtina laikytis teisės aktų hierarchijos principo, t.y. žemesnės teisinės galios aktas negali prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktui. Teisės aktų hierarchijos principas yra tiesiogiai susijęs su valdžių padalijimo principu. „Konstitucijos 110 straipsnyje nustatyta, kad teisėjas negali taikyti įstatymo, kuris prieštarauja Konstitucijai. Atsižvelgiant į iš Konstitucijos kylančią teisės aktų hierarchiją, ši Konstitucijos nuostata reiškia ir tai, kad teisėjas negali taikyti ir Konstitucijai prieštaraujančio poįstatyminio teisės akto, jis taip pat negali taikyti tokio poįstatyminio teisės akto, kuris prieštarauja įstatymui. Kita vertus, minėta Konstitucijos nuostata atspindi konstitucinį principą, – vieną iš esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų, – kad neturi būti taikomas teisės aktas, prieštaraujantis aukštesnės galios teisės aktui.“¹

1. Kas yra teisės aktų hierarchija? .....

.....

2. Sunumeruokite teisės aktus nuo aukščiausios iki žemiausios galios (*teisės aktų hierarchijos principas*).

3. Užpildykite lentelę:

Nr.	Teiginys	Taip	Ne
1.	Konstitucija – tai teisės normų rinkinys.		
2.	Negalioja joks įstatymas ar kitas aktas priešingas Konstitucijai.		
3.	Lietuvos Konstitucijoje yra įtvirtintas valdžių padalijimo principas.		
4.	Konstitucija – pagrindinis įstatymas, įtvirtinantis piliečių privilegijas bei nustatantis valdžios šakų tarpusavio santykius ir ryšius.		
5.	Nebūtina laikytis teisės aktų hierarchijos principo		

4. Ar reikalinga valstybei Konstitucija? Savo atsakymą argumentuokite .....

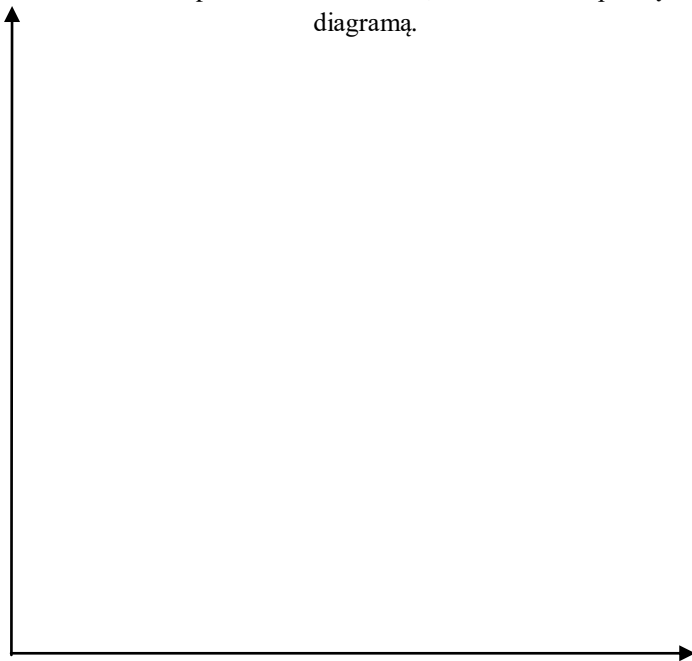
.....
.....
.....

¹ https://www.e-tar.lt/portal/staticContent.html?code=LEGAL_SYSTEM# Toc376371672

5. Užpildykite schemas² (užduotis gali būti atliekama grupėmis arba individualiai):

Apklauskite klasės draugus: „Ar reikia keisti/papildyti Lietuvos konstituciją?“			
Nr.	Vardas Pavardė	TAIP	NE
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			

Remiantis apklausos duomenimis, nubrėžkite stulpelinę diagramą.

Kokią išvadą galite padaryti? .....

6. Sukurkite žodžių debesį (angl. „Wordcloud“), raktinis žodis KONSTITUCIJA.

Užduotį galima atlikti tiek individualiai, tiek porose, tiek grupėse.

Dirbant individualiai ar poromis rekomenduojame naudoti A4 popieriaus lapą, o grupėse – didesnio formato popieriaus lapus, spalvotas rašymo priemones ir kt.

Esant galimybei naudotis internetu, mokiniai gali kurti virtualius žodžių debesis:

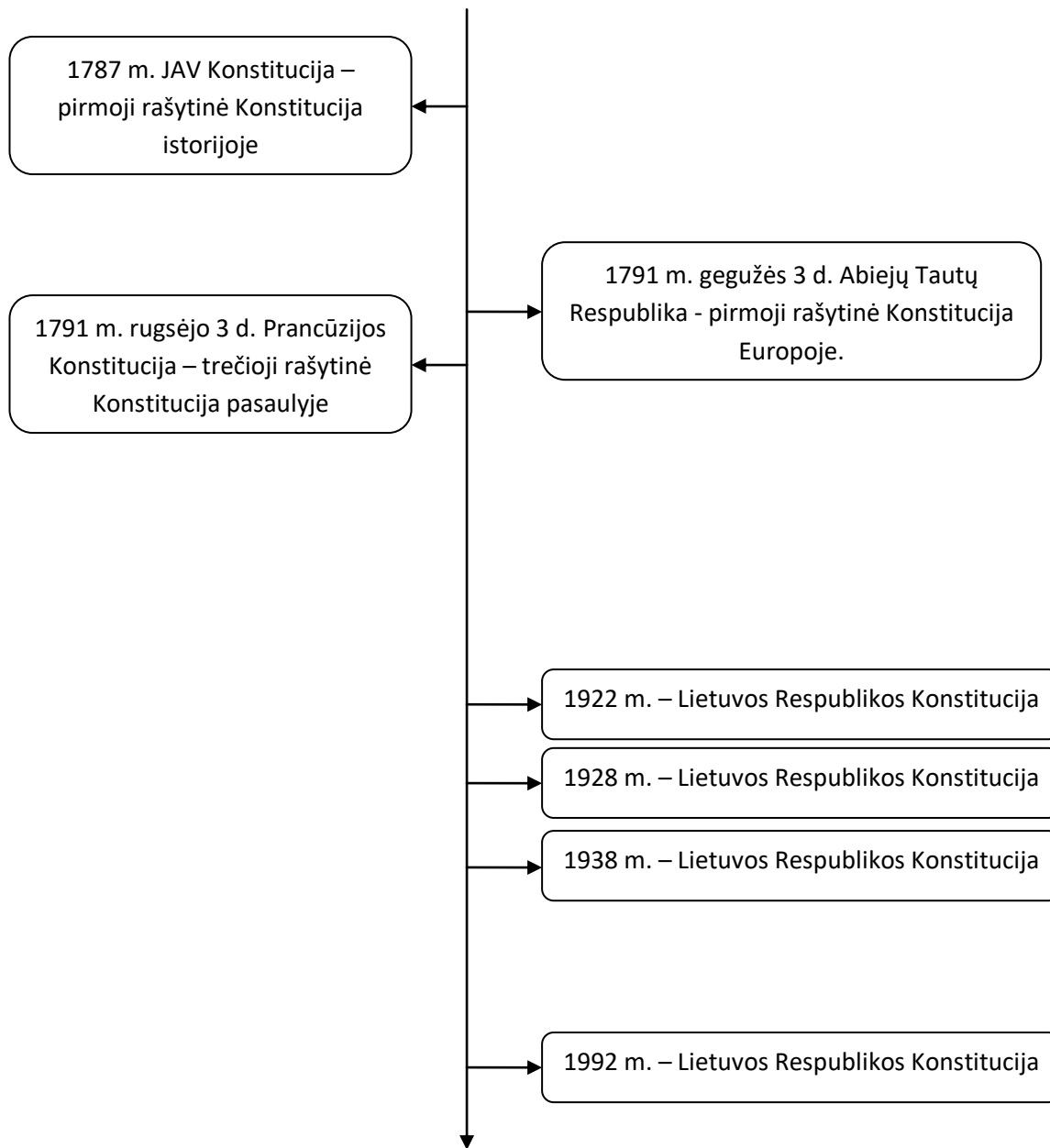
- <https://www.wordclouds.com/>
- <https://worditout.com/word-cloud/create>
- <https://www.jasondavies.com/wordcloud/>

² <https://www.ziniuradijas.lt/laidos/ryto-espresso/ar-gerai-kad-pries-25-erius-metus-priimta-lr-konstitucija-tokia-nepajudinama?soundtrack=1>

2 pamoka

Konstitucijos istorija

A šaltinis

„Jungtinių Amerikos Valstijų konstitucija – aukščiausias Jungtinių Valstijų įstatymas. JAV Konstitucija yra teisėtos JAV valdžios pamatas, pagrindžiantis Jungtinių Amerikos Valstijų ir Jungtinių Valstijų federalinės valdžios egzistavimą. Konstitucijoje pateikiama Jungtinių Valstijų federalinės valdžios organizavimo sistema. Dokumentas apibrėžia tris pagrindines valdžios šakas: įstatymų leidžiamąją valdžią, kuri priklauso iš dviejų rūmų sudarytam Kongresui; vykdomąją valdžią, priklausančią prezidentui; teisminę valdžią, vadovaujamą Aukščiausiojo teismo. Be šių šakų organizavimo numatymo, konstitucija taip pat tiksliai apibrėžia, kokius įgaliojimus kiekviena šaka gali vykdyti. Konstitucija taip pat palieka išskirtinai daug teisių atskiroms JAV valstijoms, tokiu būdu sukurdamą Jungtinių Valstijų federalinės sistemos valdymą. JAV konstitucija yra trumpiausia ir seniausia rašytinė konstitucija“³.

B šaltinis (1791 m. gegužės 3 d. konstitucija⁴)

„Konstitucijoje keičiama valstybės valdymo forma: iš bajorų demokratijos su renkamu monarchu į paveldimą monarchiją iš Saksonijos elektorių; Konstitucija sustiprina miestiečių padėtį ir sudaro sąlygas formuoti trečiajam luomui (su galimybe dalyvauti Seime) ir kas dar svarbiau – pirmą kartą konstituciniu lygmeniu įtvirtina valstiečių teisinę padėtį, jiems suteikdama specialų konstitucinį

³ https://lt.wikipedia.org/wiki/Jungtini%C5%B3_Amerikos_Valstij%C5%B3_Konstitucija

⁴ http://www3.lrs.lt/pdf/Konstitucija_1791.pdf

Išanalizuokite pateiktus šaltinius⁷, iliustracijas⁸, video medžiagą ir atlikite užduotis

Konstitucijos pamoka:

<https://www.youtube.com/watch?v=28NTI9jLOA4>

LR Konstitucijos priėmimas ir pasirašymas (*archyvinė medžiaga*):

https://www.youtube.com/watch?v=xl_npWsY500

1992 m. Konstitucija:

<https://www.youtube.com/watch?v=a714SLaTd64>

1922 m. Konstitucija:

<https://www.youtube.com/watch?v=JM9W2qdaj-I> ir

<https://www.youtube.com/watch?v=Y12tqkCZ3rc>

1928 m. Konstitucija:

<https://www.youtube.com/watch?v=jjHnmanW1QQ>

1938 m. Konstitucija:

<https://www.youtube.com/watch?v=DYAPtSRNy3Q>

A šaltinis. Iš Lietuvos respublikos Konstitucijos

Lietuvos valstybė yra nepriklausoma suvereninė. Jos suverenumas priklauso tautai.

62. Respublikos prezidentas renkamas septyneriems metams.

73. Respublikos prezidentas neatsako už savo galios veiksmus. <...>

75. Seimas renkamas penkeriems metams.

B šaltinis. Iš Lietuvos respublikos Konstitucijos

Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika. <...>

Valstybės valdžią vykdo Seimas, Vyriausybė ir Teismas.

25. Seimas renkamas trejiems metams.

Respublikos Prezidentą renka Seimas. Respublikos Prezidentas renkamas trejiems metams.

C šaltinis. Iš Lietuvos respublikos Konstitucijos

1. Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika. <...>

27. Seimas renkamas penkeriems metams.

Vyriausybę sudaro Respublikos Prezidentas ir ministrų kabinetas. Respublikos Prezidentas renkamas ypatingų Tautos atstovų septyneriems metams.

53. Respublikos Prezidentas turi teisę paleisti Seimą.

Lietuvos Respublikos valdymas pagal 1938 m. konstituciją.

D šaltinis

1 str. Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika.

34 str. Piliečiai, kuriems rinkimų dieną yra sukakę 18 metų, turi rinkimų teisę.

41 str. Asmenims iki 16 metų mokslas privalomas.

Mokymas valstybinėse ir savivaldybių bendro lavinimo, profesinėse bei aukštesniosiose mokyklose yra nemokamas. [...] Gerai besimokantiems piliečiams valstybinėse aukštosiose mokyklose laidojamas nemokamas mokslas.

55 str. Seimą sudaro Tautos atstovai – 141 Seimo narys, kurie renkami ketveriems metams remiantis visuotine, lygia, tiesiogine rinkimų teise ir slaptu balsavimu.

78 str. Respublikos Prezidentu gali būti renkamas Lietuvos pilietis pagal kilmę, [...] jeigu jam iki rinkimų dienos yra suėję ne mažiau kaip keturiasdešimt metų ir jeigu jis gali būti renkamas Seimo nariu. Respublikos Prezidentą renka Lietuvos Respublikos piliečiai penkeriems metams, remdamiesi visuotine, lygia ir tiesiogine rinkimų teise, slaptu balsavimu.

⁷ <http://istorijatau.lt/>

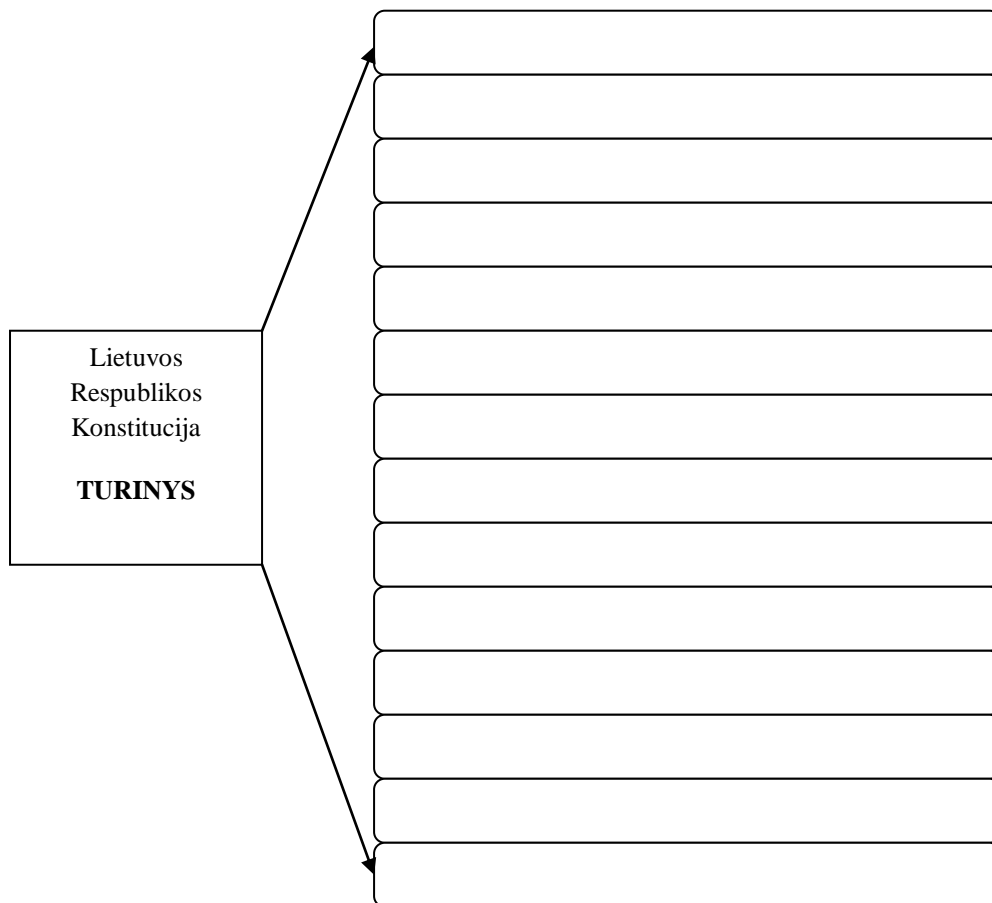
⁸ http://www3.lrs.lt/lrs_vaikams/Images/Image04.jpg, <https://www.lrt.lt/userfiles/images/4.jpg>,

3 pamoka

1992 m. Lietuvos Respublikos Konstitucija⁹

1. Užpildykite schemą:

2. Susipažinkite su Lietuvos Respublikos Konstitucijos sudedamąja dalimi ir įvardinkite, kokie dokumentai ją sudaro. Pamažtykite, kodėl būtent šie, o ne kiti dokumentai tapo Konstitucijos dalimi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

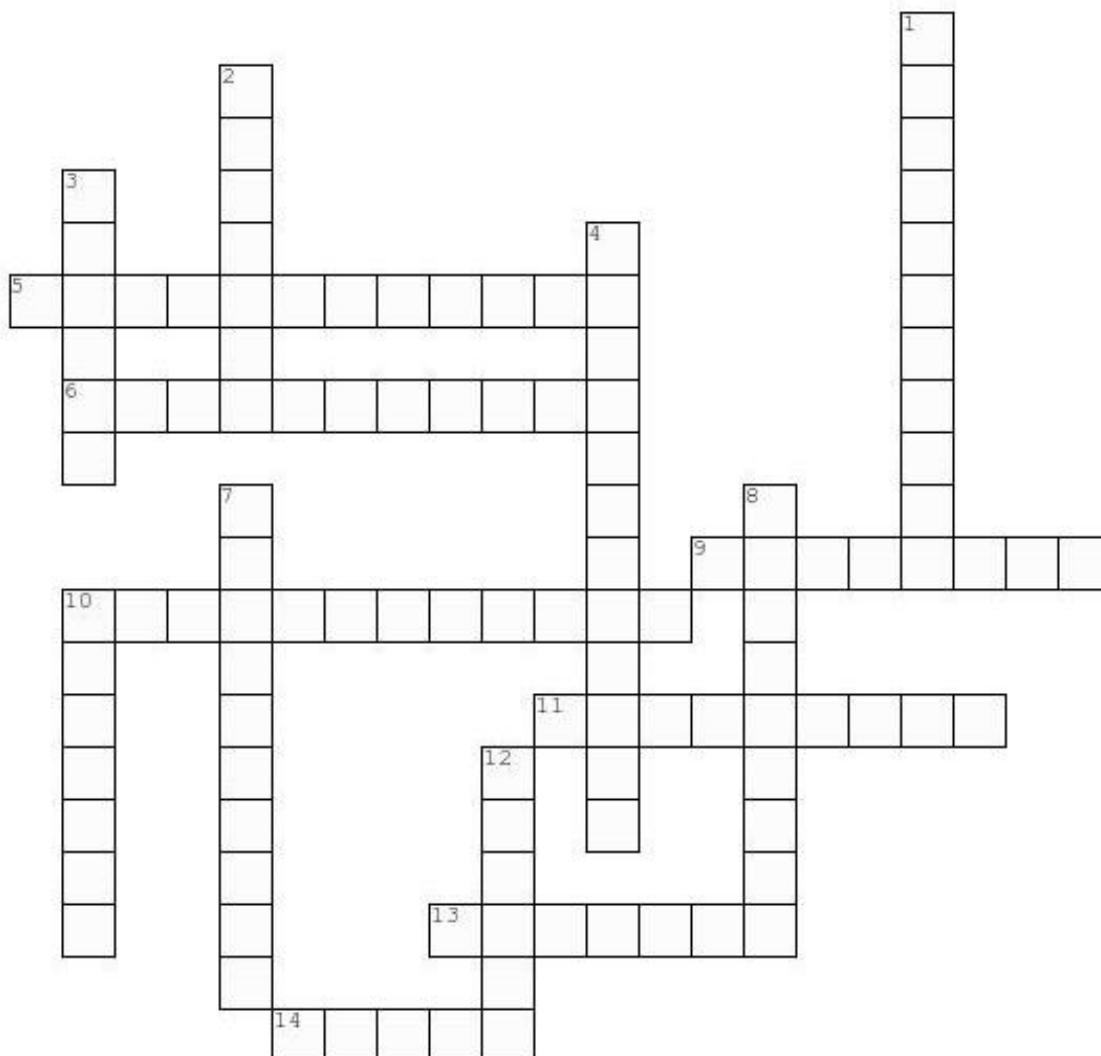
.....

.....

.....

⁹ Lietuvos Respublikos Konstitucijos tekstas: <http://www3.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija.htm>

Konstitucija

HORIZONTALIAI:

5. Niekas negali varžyti ar riboti Tautos _____
6. Įstatymo nežinojimas neatleidžia nuo _____
9. Valstybinė kalba – _____ kalba.
10. Lietuvos valstybės teritorija yra vientisa ir nedalijama į jokus _____ darinius.
11. Lietuvos Respublikos _____ įgyjama gimstant ir kitais įstatymo nustatytais pagrindais.
13. Valdžios įstaigos tarnauja _____
14. Valstybės herbas _____

VERTIKALIAI:

1. Svarbiausi Valstybės bei Tautos gyvenimo klausimai sprendžiami _____
2. Himno autorius _____
3. Suverenitetas priklauso _____
4. Pagrindinis šalies įstatymas _____
7. Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė _____
8. Lietuvos valstybė globoja savo _____ užsienyje.
10. Valstybės sostinė _____
12. Įstatymo nustatytais atvejais referendumą skelbia _____

TAUTA. VALSTYBĒ. PILIETIS.
ŽMOGUS.

I skirsnis
Žmogus ir valstybė

<p>1 straipsnis Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika.</p> <p>2 straipsnis Lietuvos valstybę kuria Tauta. Suverenitetas priklauso Tautai.</p> <p>3 straipsnis Niekas negali varžyti ar riboti Tautos suvereniteto, savintis visai Tautai priklausančių suverenių galių. Tauta ir kiekvienas pilietis turi teisę priešintis bet kam, kas prievarta kėsina į Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką.</p> <p>4 straipsnis Aukščiausią suverenią galią Tauta vykdo tiesiogiai ar per demokratiškai išrinktus savo atstovus.</p> <p>5 straipsnis Valstybės valdžią Lietuvoje vykdo Seimas, Respublikos Prezidentas ir Vyriausybė, Teismas. Valdžios galias riboja Konstitucija. Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.</p> <p>6 straipsnis Konstitucija yra vientisas ir tiesiogiai taikomas aktas. Kiekvienas savo teises gali ginti remdamasis Konstitucija.</p> <p>7 straipsnis Negalioja joks įstatymas ar kitas aktas priešingas Konstitucijai. Galioja tik paskelbti įstatymai. Įstatymo nežinojimas neatleidžia nuo atsakomybės.</p> <p>8 straipsnis Valstybinės valdžios ar jos institucijos užgrobimas smurtu laikomi antikonstituciniais veiksmais, yra neteisėti ir negalioja.</p> <p>9 straipsnis Svarbiausi Valstybės bei Tautos gyvenimo klausimai sprendžiami referendumu. Įstatymo nustatytais atvejais referendumą skelbia Seimas. Referendumas taip pat skelbiamas, jeigu jo reikalauja ne mažiau kaip 300 tūkstančių piliečių, turinčių rinkimų teisę. Referendumo skelbimo ir vykdymo tvarką nustato įstatymas.</p>	<p>10 straipsnis Lietuvos valstybės teritorija yra vientisa ir nedalijama į jokių valstybinių darinių. Valstybės sienos gali būti keičiamos tik Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi, kai ją ratifikuoja 4/5 visų Seimo narių.</p> <p>11 straipsnis Lietuvos valstybės teritorijos administracinius vienetus ir jų ribas nustato įstatymas.</p> <p>12 straipsnis Lietuvos Respublikos pilietybė įgyjama gimstant ir kitais įstatymo nustatytais pagrindais. Išskyrus įstatymo numatytus atvejus, niekas negali būti kartu Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis. Pilietybės įgijimo ir netekimo tvarką nustato įstatymas.</p> <p>13 straipsnis Lietuvos valstybė globoja savo piliečius užsienyje. Draudžiama išduoti Lietuvos Respublikos pilietį kitai valstybei, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis nenustato kitaip.</p> <p>14 straipsnis Valstybinė kalba – lietuvių kalba.</p> <p>15 straipsnis Valstybės vėliavos spalvos – geltona, žalia, raudona. Valstybės herbas – baltas Vytis raudoname lauke. Valstybės herbą, vėliavą ir jų naudojimą nustato įstatymai.</p> <p>16 straipsnis Valstybės himnas – Vinco Kudirkos „Tautiška giesmė“.</p> <p>17 straipsnis Lietuvos valstybės sostinė yra Vilniaus miestas – ilgaamžė istorinė Lietuvos sostinė.</p>
---	---

1. Kokia valdymo forma nustatyta 1992 m. Konstitucijoje? .....
2. Paaiškinkite sąvokas:
  - Suverenitetas .....
  - Referendumas .....
  - Pilietis .....
  - Nepriklausomybė .....
  - Konstitucija .....
3. Kas vykdo valstybės valdžią Lietuvoje? .....
4. Kas riboja valdžios galias? .....
5. „Pirmasis referendumas įvyko 1991 metais, kurio metu Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo – nutarimu buvo priimtas sprendimas dėl Lietuvos Respublikos nepriklausomybės. Taip pat itin

svarbus referendumas, organizuotas 1992 metais, kurio metu nuspręsta priimti Lietuvos Respublikos Konstituciją.¹⁰

Kada ir kokiems klausimams spręsti buvo organizuojami referendumai Lietuvoje (1994 – 2014 m.)?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Įvardinkite Lietuvos Respublikos valstybingumo simbolius. ....

.....

7. Paaiškinkite, kaip ir kodėl keitėsi Lietuvos sostinė? .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Sukurkite naują **vėliavą/valiutą/simbolį/ himną ar kt.** Lietuvai:

Užduotį galima atlikti tiek individualiai, tiek porose, tiek grupėse.

Dirbant individualiai ar poromis rekomenduojame naudoti A4 popieriaus lapą, o grupėse – didesnio formato popieriaus lapus, piešimo priemonės ir kt.

Mokiniai pristato savo darbus:

- Papasakoja, kaip vyko kūrybinis procesas (*eiga, sunkumai, sėkmės*);
- Jei užduotis buvo atliekama grupėse, mokiniai apibūdina savo asmeninį indėlį;
- Argumentuotai paaiškina, kodėl buvo pasirinktos atitinkamos spalvos, formos, detalės, simboliai ir t.t.

Šalių vėliavos: <http://flagpedia.net/index>

Valiuta: <https://www.infoplease.com/world/currency-country>

Nacionaliniai simboliai: https://en.wikipedia.org/wiki/Lists_of_national_symbols

¹⁰ <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2016-12-25-referendumu-organizavimas-lietuvoje/153228>

Lietuvos Respublikos himnas¹¹

„Kiekviena šiuolaikinė valstybė turi ne tik vizualinius: herbas, vėliavos, bet ir garsinius simbolius – himnus. Lietuvos valstybės himno, kaip ir tautinės vėliavos, idėja atsirado užsienyje. Iš pradžių į jį pretendavo net keli kūriniai. Apie 1880 m. Seinų kunigų seminarijos klierikai nutarė lietuvišku himnu laikyti Adomo Mickevičiaus poemos „Ponas Tadas“ eiles, prasidedančiais žodžiais „Tėvyne, Lietuva, tu kaip sveikata“. Iš Seinų šią giesmę į Jungtines Amerikos Valstijas atvežė kunigas Petras Abromaitis. Ji kaip himnas čia pirmą kartą sugiedota 1888 m. per lietuvių suvažiavimą. Tarp Amerikos lietuvių plito ir kitos į tautos himną pretendavusios giesmės: „Tu, Lietuva, tu mieliausia mūsų motinėle“ (Antano Baranausko eilės), „Kur bėga Šešupė“ (žodžiai Maironio, muzika Česlovo Sasnausko). Ypač populiari buvo Jurgio Zauerveino (Sauerwein) „Jaunųjų lietuvininkų giesmelė“, arba „Lietuviais esame mes gimę“, pirmą kartą sugiedota 1896 m. Tilžėje. 1908 m. pagal naują Stasio Šimkaus melodiją šis Mažosios Lietuvos himnas buvo atliktas Kaune, pirmojoje dainų šventėje.

Lietuvos himno, kitaip vadinamo „Tautiška giesmė“, žodžius sukūrė ir muziką pritaikė Vincas Kudirka. Jo tekstas su gaidomis buvo išspausdintas 1898 m. „Varpo“ šeštajame numeryje. Pirmą kartą „Tautiška giesmė“ viešai sugiedota 1899 m. lapkričio 13 d. Peterburge, koncerte lietuviams studentams šelpti. Atgavus spaudą, „Tautiška giesmė“ tapo kone visų renginių sudėtinė dalis. Lietuvoje ji pirmą kartą viešai sugiedota Miko Petrausko vadovaujamo choro 1905 m. birželio 6 d. Vilniuje, miesto teatre lietuvių visuomenės surengtame vakare.“¹²

Sudarykite TOP 10 Lietuvos didvyrių sąrašą.

Išskirkite žymiausias praeities įvykius, kurie yra ir gali būti pavyzdys dabarties ir ateities kartoms.

Lietuva, Tėvyne mūsų
Tu didvyrių žeme,
Iš praeities Tavo sūnūs
Te stiprybę semia.

Išvardinkite žymiausius Lietuvos didvyrius ir paaiškinkite, kodėl juos pasirinkote.

Tegul Tavo vaikai eina
Vien takais dorybės
Tegul dirba Tavo naudai
Ir žmonių gėrybei.

Išvardinkite pagrindines dorybes, kurias mini autorius.

Kokias „tamsumas“ turi omeny himno autorius?

Tegul saulė Lietuvoj
Tamsumas prašalina,
Ir šviesa, ir tiesa
Mūs žingsnius telydi.

Kokiais būdais galima prisidėti prie valstybės ir žmogaus gerovės kūrimo?

Tegul meilė Lietuvos
Dega mūsų širdyse,
Vardan tos Lietuvos
Vienybė težydi!

Kodėl reikia mylėti valstybę?

Kokias ateities perspektyvas numatė himno autorius?

Kokios grėsmės šiandien kyla Lietuvai?

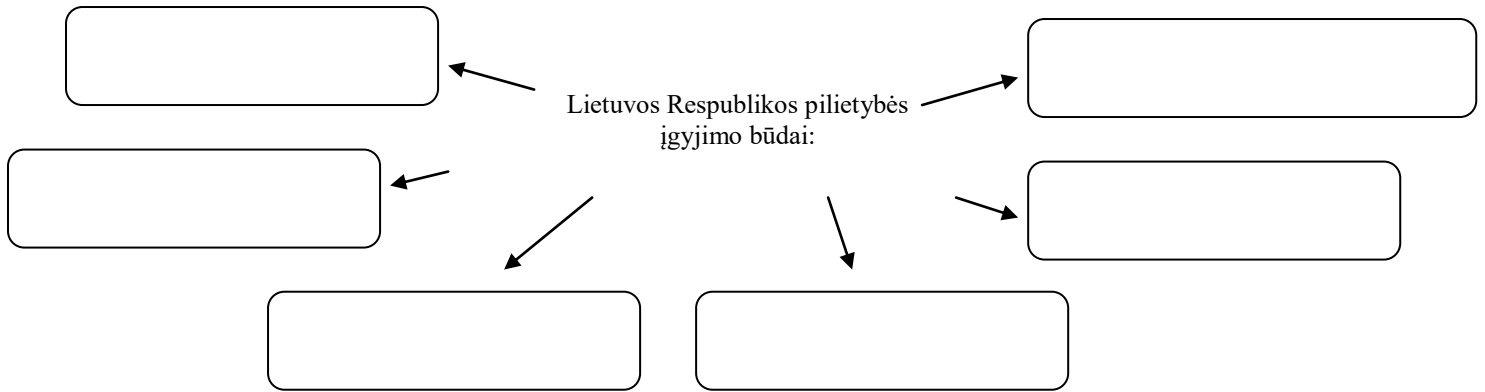
Pasiklausykite valstybių nacionalinių himnų ir padiskutuokite: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_national_anthems

- Kas būdinga nacionaliniam himnui?
- Kokius panašumus ir/ar skirtumus pastebėjote?

¹¹ <https://www.youtube.com/watch?v=cZLDV2TvMX0>

¹² <https://www.lrp.lt/lt/lietuvos-valstybes-himnas>

9. Užpildykite schemą (<http://www.migracija.lt/index.php?1617847614>)

10. Kokiais būdais galima netekti Lietuvos pilietybės? <http://www.migracija.lt/index.php?-200661434>

.....

.....

.....

.....

11. Kam reikalinga pilietybė? Kokias teises ir pareigas ji suteikia? .....

.....

.....

.....

12. Užpildykite lentelę¹⁴:

Kokie yra trūkumai būti asmeniu be pilietybės?	Kokie yra privalumai turėti Lietuvos Respublikos pilietybę?

¹³ Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.387811>

¹⁴ Lankstinukas, skirtas asmenims be pilietybės: <http://www.migracija.lt/index.php?-817605824>

13. Remiantis video medžiaga, iliustracijomis¹⁵ ir dokumentais, padiskutuokite tema „Dviguba pilietybė“

- Ar lietuviai gali turėti dvi ar daugiau pilietybių?
- Kodėl žmonės nori turėti kelias pilietybes?
- Ar Lietuvai reikia dvigubos pilietybės?

Diskusija „Dviguba pilietybė ir Konstitucija“: <https://www.youtube.com/watch?v=Hs0OZqClwg0>

Dviguba pilietybė. Signatarų diskusijų klubas „ŠIMTMETIS“ 2017 05 29: <https://www.youtube.com/watch?v=309UFzpsb2Y>

Diskusija „Ar dviguba pilietybė sustabdytų emigraciją?“: https://www.youtube.com/watch?v=k7gF_d8eTMg

Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis, jeigu jis atitinka bent vieną iš šių sąlygų¹⁶:

- Lietuvos Respublikos pilietybę ir kitos valstybės pilietybę įgijo gimdamas;
- yra asmuo, išstremtas iš okupuotos Lietuvos Respublikos iki 1990 m. kovo 11 d.
- yra asmuo, išvykęs iš Lietuvos iki 1990 m. kovo 11 d.
- yra 2 ar 3 punkte nurodyto asmens palikuonis.
- sudarydamas santuoką su kitos valstybės piliečiu dėl to savaime (*ipso facto*) įgijo tos valstybės pilietybę;
- yra asmuo, kuriam nesukako 21 metai, jeigu jis yra įvaikintas Lietuvos Respublikos piliečių (piliečio) iki tol, kol jam sukako 18 metų, ir dėl to įgijęs Lietuvos Respublikos pilietybę pagal Pilietybės įstatymo 17 straipsnio 1 dalį;
- yra asmuo, kuriam nesukako 21 metai, jeigu jį, Lietuvos Respublikos pilietį, iki kol jam sukako 18 metų, įvaikino kitos valstybės piliečiai (pilietis) ir dėl to jis įgijo kitos valstybės pilietybę;
- Lietuvos Respublikos pilietybę įgijo išimties tvarka, būdamas kitos valstybės pilietis;
- yra asmuo, kuris išsaugojo Lietuvos Respublikos pilietybę arba kuriam Lietuvos Respublikos pilietybė buvo grąžinta dėl to, kad jis turi ypatingų nuopelnų Lietuvai valstybei;
- Lietuvos Respublikos pilietybę įgijo turėdamas pabėgėlio statusą Lietuvos Respublikoje.

„Manau, kad svarbiausia problema dėl dvejetainės pilietybės kyla dėl to, kad pilietybė nusako teisinę santykį su valstybe. Kai yra dvi pilietybės, tai iškart iškyla pareigų vykdymo klausimas. Katri valstybei atliksi pareigas? Kitas – moralinis – aspektas susijęs su priesaika. Jei prisieki abiem valstybėms, kyla klausimas: kuriuo atveju tu melavai? <...>

Man atrodo, kad vienintelis tikrai sunkiai išsprendžiamas dalykas, kai kalbame apie pareigų, kurias suteikia pilietybės turėjimas, vykdymą, gali iškilti tik tada, kai tarp tų valstybių, kurių pilietis yra žmogus, kyla karas. Kitais atvejais, netgi karinės prievolės atlikimo, galima viską suderinti. Jei žmogus nori turėti ir Lietuvos, ir Izraelio pilietybę, tai tegul jis atitarnauja Izraelio kariuomenėje, tada – metus Lietuvoje ir gali būti šaunus abiejų valstybių pilietis. Kokia dar pareiga? Tarkime, mokėti mokesčius. Dabar juk valstybės vienaip ar kitaip susitaria, kad mokesčiai mokami ten, kur yra dirbama. Jei tarp valstybių tokių susitarimų nėra, bet, sakykim, nori turėti abi pilietybes, moki mokesčius abiejose valstybėse. <...>

Tačiau vis tiek tai nepanaikina galimybės turėti dvi pilietybes. Štai, pavyzdžiui, lietuvių imigrantų šeimoje Airijoje gimsta vaikas ir jis automatiškai gauna Airijos pilietybę. Bet kodėl jam negalima būtų suteikti ir Lietuvos pilietybės? <...> O kam jam ta Lietuvos pilietybė? Nejaugi jis, gimęs ir užaugęs Airijoje, pasidarys didesnis lietuvis, jei turės pilietybę, ir jei lietuviybė jo šeimoje nebus puoselėjama? Mat man pilietybė yra ne visai tas pats, kas ir tautybė. Amerikos lietuviai, kurie gyveno emigracijoje ir neturėjo jokios Lietuvos pilietybės, jautėsi lietuviais“¹⁷.

¹⁵ Iliustracijų nuorodos: <https://i2.alfi.lt/32577/99/43.jpg>

¹⁶ <https://de.mfa.lt/de/lt/konsuline-informacija/aktualiausia-informacija/pilietybe>

¹⁷ Daugiau: <https://www.delfi.lt/news/ringas/lit/dviguba-pilietybe-uz-ir-pries.d?id=14574979>

Visi Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai automatiškai yra ir ES piliečiai. Europos Sąjungos pilietybė suteikia jums kai kurių svarbių papildomų teisių ir pareigų.

14. Įvardinkite Europos Sąjungos pilietybės suteikiamas teises¹⁸ ir pareigas.

¹⁸ <http://www.pazinkeuropa.lt/galimybės-jaunimui/visos-temos/es-piliecio-teises-nuo-socialiniu-garantiju-iki-kompensacijos-uz-atsaukta-skrydi-469/es-teikiamos-teises-ir-galimybės-pilieciams-karikatūros-540/spausdinti>

2 pamoka

Žmogus. Visuomenė.

II skirsnis Žmogus ir valstybė

18 straipsnis

Žmogaus teisės ir laisvės yra prigimtinės.

19 straipsnis

Žmogaus teisę į gyvybę saugo įstatymas.

20 straipsnis

Žmogaus laisvė neliečiama.

Niekas negali būti savavališkai sulaikytas arba laikomas suimtas.

Niekam neturi būti atimta laisvė kitaip, kaip tokiais pagrindais ir pagal tokias procedūras, kokias yra nustatęs įstatymas.

Nusikaltimo vietoje sulaikytas asmuo per 48 valandas turi būti pristatytas į teismą, kur sulaikytajam dalyvaujant sprendžiamas sulaikymo pagrindumas. Jeigu teismas nepriima nutarimo asmenį suimti, sulaikytasis tuojau pat paleidžiamas.

21 straipsnis

Žmogaus asmuo neliečiamas.

Žmogaus orumą gina įstatymas.

Draudžiama žmogų kankinti, žaloti, žeminti jo orumą, žiauriai su juo elgtis, taip pat nustatyti tokias bausmes.

Su žmogumi, be jo žinios ir laisvo sutikimo, negali būti atliekami moksliniai ar medicinos bandymai.

22 straipsnis

Žmogaus privatus gyvenimas neliečiamas.

Asmens susirašinėjimas, pokalbiai telefonu, telegrafo pranešimai ir kitoks susižinojimas neliečiami.

Informacija apie privatų asmens gyvenimą gali būti renkama tik motyvuotu teismo sprendimu ir tik pagal įstatymą.

Įstatymas ir teismas saugo, kad niekas nepatirtų savavališko ar neteisėto kišimosi į jo asmeninį ir šeimyninį gyvenimą, kėsinosi į jo garbę ir orumą.

23 straipsnis

Nuosavybė neliečiama.

Nuosavybės teises saugo įstatymai.

Nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama.

24 straipsnis

Žmogaus būstas neliečiamas.

Be gyventojų sutikimo įeiti į būstą neleidžiama kitaip, kaip tik teismo sprendimu arba įstatymo nustatyta tvarka tada, kai reikia garantuoti viešąją tvarką, sulaikyti nusikaltėlių, gelbėti žmogaus gyvybę, sveikatą ar turtą.

25 straipsnis

Žmogus turi teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti.

Žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas.

Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai.

Laisvė reikšti įsitikinimus ir skleisti informaciją nesuderinama su nusikalstamais veiksmais – tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymu, šmeižtu ir dezinformacija.

Pilietis turi teisę įstatymo nustatyta tvarka gauti valstybės įstaigų turimą informaciją apie jį.

26 straipsnis

Minties, tikėjimo ir sąžinės laisvė yra nevaržoma.

Kiekvienas žmogus turi teisę laisvai pasirinkti bet kurią religiją arba tikėjimą ir vienas ar su kitais, privačiai ar viešai ją išpažinti, atlikinėti religines apeigas, praktikuoti tikėjimą ir mokyti jo.

Niekas negali kito asmens versti nei būti verčiamas pasirinkti ar išpažinti kurią nors religiją arba tikėjimą.

Žmogaus laisvė išpažinti ir skleisti religiją arba tikėjimą negali būti apribota kitaip, kaip tik įstatymu ir tik tada, kai būtina garantuoti visuomenės saugumą, viešąją tvarką, žmonių sveikatą ir dorovę, taip pat kitas asmens pagrindines teises ir laisves.

Tėvai ir globėjai nevaržomi rūpinasi vaikų ir globotinių religiniu ir doroviniu auklėjimu pagal savo įsitikinimus.

27 straipsnis

Žmogaus įsitikinimais, praktikuojama religija ar tikėjimu negali būti pateisinamas nusikaltimas ar įstatymų nevykdymas.

28 straipsnis

Įgyvendindamas savo teises ir naudodamasis savo laisvėmis, žmogus privalo laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų, nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių.

29 straipsnis

Įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs.

Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.

30 straipsnis

Asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą.

Asmeniui padarytos materialinės ir moralinės žalos atlyginimą nustato įstatymas.

31 straipsnis

Asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas įstatymo nustatyta tvarka ir pripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu.

Asmuo, kaltinamas padaręs nusikaltimą, turi teisę, kad jo bylą viešai ir teisingai išnagrintų nepriklausomas ir bešališkas teismas.

Draudžiama versti duoti parodymus prieš save, savo šeimos narius ar artimus giminaičius.

Bausmė gali būti skiriama ar taikoma tik remiantis įstatymu.

Niekas negali būti baudžiamas už tą patį nusikaltimą antrą kartą.

Asmeniui, kuris įtariamas padaręs nusikaltimą, ir kaltinamajam nuo jų sulaikymo arba pirmosios apklausos momento garantuojama teisė į gynybą, taip pat ir teisė turėti advokatą.

32 straipsnis

Pilietis gali laisvai kilnotis ir pasirinkti gyvenamąją vietą Lietuvoje, gali laisvai išvykti iš Lietuvos.

Šios teisės negali būti varžomos kitaip, kaip tik įstatymu ir jeigu tai būtina valstybės saugumui, žmonių sveikatai apsaugoti, taip pat vykdant teisingumą.

Negalima drausti piliečiui grįžti į Lietuvą.

Kiekvienas lietuvis gali apsigyventi Lietuvoje.

33 straipsnis

Piliečiai turi teisę dalyvauti valdant savo šalį tiek tiesiogiai, tiek per demokratiškai išrinktus atstovus, taip pat teisę lygiomis sąlygomis stoti į Lietuvos Respublikos valstybinę tarnybą.

Piliečiams laiduojama teisė kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą, apskusti jų sprendimus. Draudžiama persekioti už kritiką.

Piliečiams laiduojama peticijos teisė, kurios įgyvendinimo tvarką nustato įstatymas.

34 straipsnis

Piliečiai, kuriems rinkimų dieną yra sukakę 18 metų, turi rinkimų teisę.

Teisę būti išrinktam nustato Lietuvos Respublikos Konstitucija ir rinkimų įstatymai.

Rinkimuose nedalyvauja piliečiai, kurie teismo pripažinti neveiksniais.

35 straipsnis

Piliečiams laiduojama teisė laisvai vienytis į bendrijas, politines partijas ar asociacijas, jei šių tikslai ir veikla nėra priešingi Konstitucijai ir įstatymams.

Niekas negali būti verčiamas priklausyti kokiam nors bendrijai, politinei partijai ar asociacijai.

Politinių partijų, kitų politinių ir visuomeninių organizacijų steigimą ir veiklą reglamentuoja įstatymas.

36 straipsnis

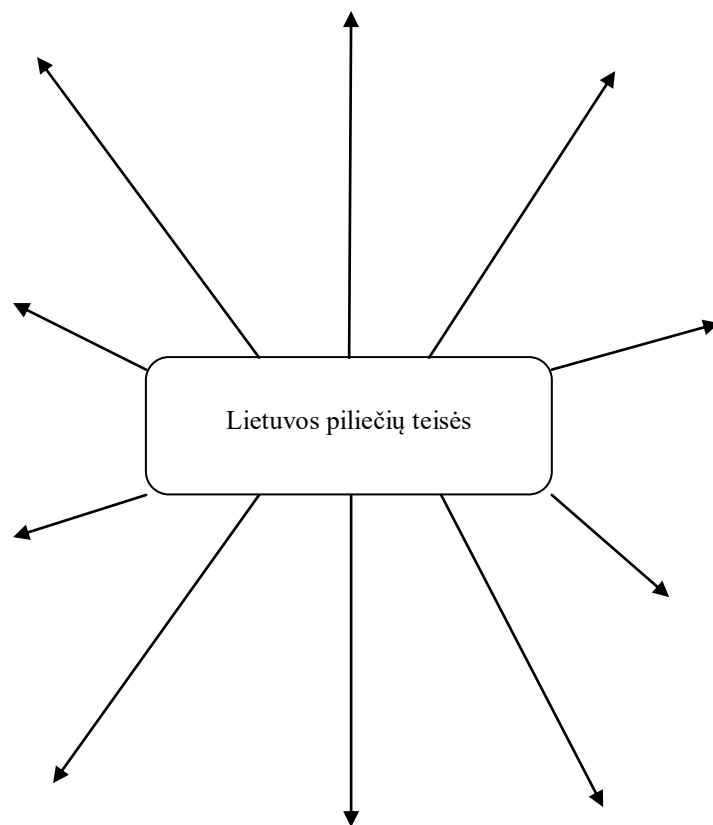
Negalima drausti ar trukdyti piliečiams rinktis be ginklo į taikius susirinkimus.

Ši teisė negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu ir tik tada, kai reikia apsaugoti valstybės ar visuomenės saugumą, viešąją tvarką, žmonių sveikatą ar dorovę arba kitų asmenų teises ir laisves.

37 straipsnis

Piliečiai, priklausantys tautinėms bendrijoms, turi teisę puoselėti savo kalbą, kultūrą ir papročius.

1. Užpildykite schemą:

III skirsnis Visuomenė ir valstybė

38 straipsnis

Šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas.

Valstybė saugo ir globoja šeimą, motinystę, tėvystę ir vaikystę.

Santuoka sudaroma laisvu vyro ir moters sutarimu.

Valstybė registruoja santuoką, gimimą ir mirtį. Valstybė pripažįsta ir bažnytinę santuokos registraciją.

Sutuoktinių teisės šeimoje lygios.

Tėvų teisė ir pareiga - auklėti savo vaikus dorais žmonėmis ir ištikimais piliečiais, iki pilnametystės juos išlaikyti.

Vaikų pareiga - gerbti tėvus, globoti juos senatvėje ir tausoti jų palikimą.

39 straipsnis

Valstybė globoja šeimas, auginančias ir auklėjančias vaikus namuose, įstatymo nustatyta tvarka teikia joms paramą.

Dirbančioms motinoms įstatymas numato mokamas atostogas iki gimdymo ir po jo, palankias darbo sąlygas ir kitas lengvatas.

Nepilnamečius vaikus gina įstatymas.

40 straipsnis

Valstybinės ir savivaldybių mokymo ir auklėjimo įstaigos yra pasaulietinės. Jose tėvų pageidavimu mokoma tikybos.

Įstatymo nustatyta tvarka gali būti steigiamos nevalstybinės mokymo bei auklėjimo įstaigos.

Aukštosioms mokykloms suteikiama autonomija.

Valstybė prižiūri mokymo ir auklėjimo įstaigų veiklą.

41 straipsnis

Asmenims iki 16 metų mokslas privalomas.

Mokymas valstybinėse ir savivaldybių bendrojo lavinimo, profesinėse bei aukštesniosiose mokyklose yra nemokamas.

Aukštasis mokslas prieinamas visiems pagal kiekvieno žmogaus sugebėjimus. Gerai besimokantiems piliečiams valstybinėse aukštosiose mokyklose laiduojamas nemokamas mokslas.

42 straipsnis

Kultūra, mokslas ir tyrinėjimai bei dėstymas yra laisvi.

Valstybė remia kultūrą ir mokslą, rūpinasi Lietuvos istorijos, meno ir kitų kultūros paminklų bei vertybių apsauga.

Dvasinius ir materialinius autoriaus interesus, susijusius su mokslo, technikos, kultūros ir meno kūryba, saugo ir gina įstatymas.

43 straipsnis

Valstybė pripažįsta tradicines Lietuvoje bažnyčias bei religines organizacijas, o kitas bažnyčias ir religines organizacijas - jeigu jos turi atramą visuomenėje ir jų mokymas bei apeigos neprieštarauja įstatymui ir doriai.

Valstybės pripažintos bažnyčios bei kitos religinės organizacijos turi juridinio asmens teises.

Bažnyčios bei religinės organizacijos laisvai skelbia savo mokslą, atlieka savo apeigas, turi maldos namus, labdaros įstaigas ir mokyklas dvasininkams rengti.

Bažnyčios bei religinės organizacijos laisvai tvarkosi pagal savus kanonus ir statusus.

Bažnyčių bei kitų religinių organizacijų būklė valstybėje nustatoma susitarimu arba įstatymu.

Bažnyčių bei religinių organizacijų mokslo skelbimas, kita tikiybinė veikla, taip pat maldos namai negali būti naudojami tam, kas prieštarauja Konstitucijai ir įstatymams.

Lietuvoje nėra valstybinės religijos.

44 straipsnis

Masinės informacijos cenzūra draudžiama.

Valstybė, politinės partijos, politinės ir visuomeninės organizacijos, kitos institucijos ar asmenys negali monopolizuoti masinės informacijos priemonių.

45 straipsnis

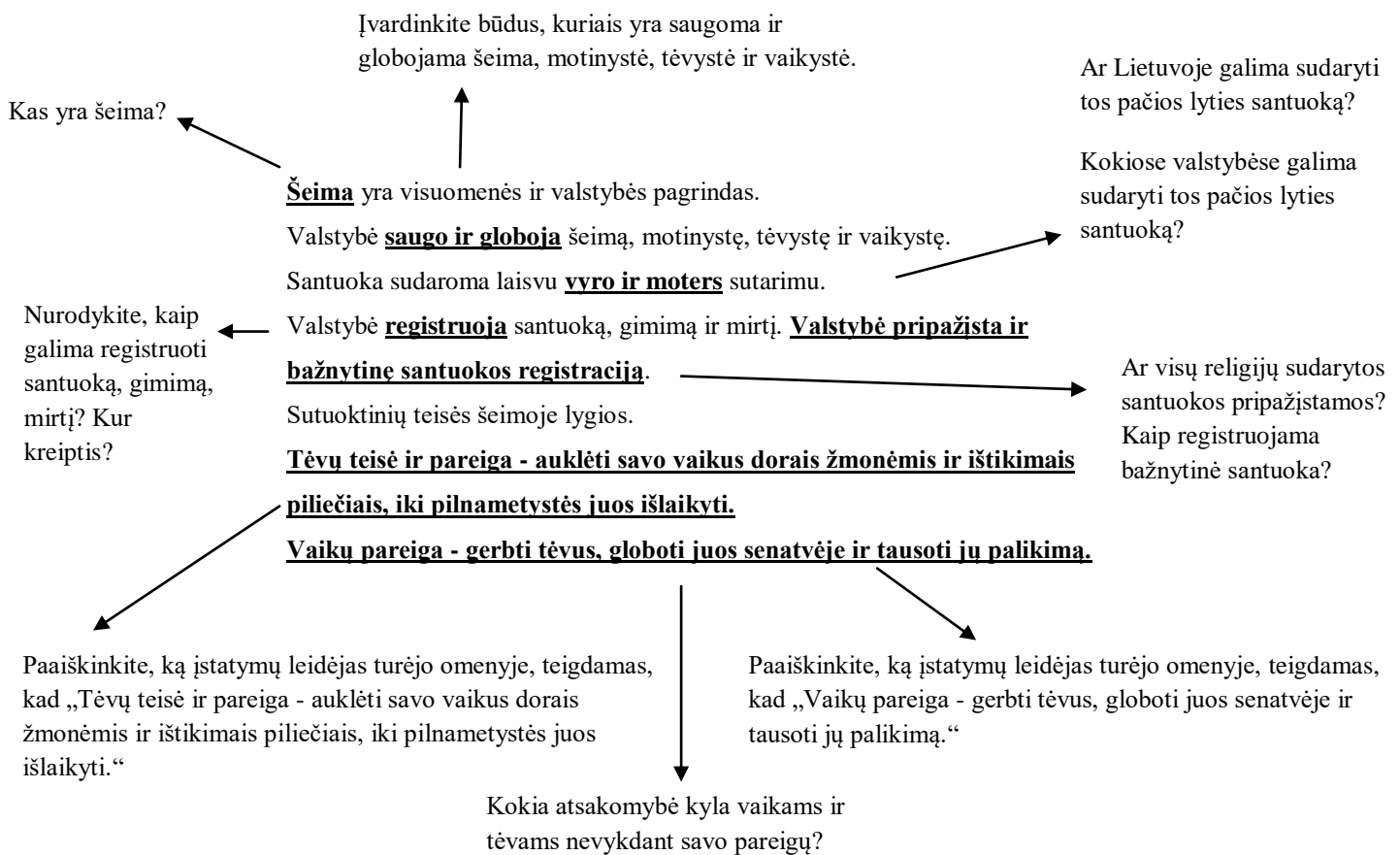
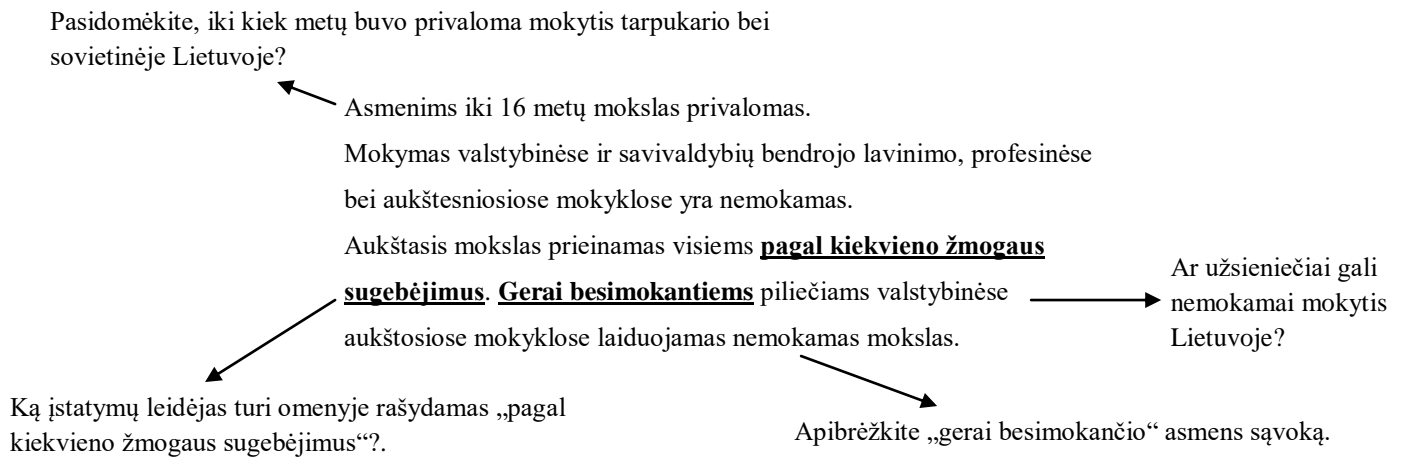
Piliečių tautinės bendrijos savo tautinės kultūros reikalus, švietimą, labdarą, savitarpio pagalbą tvarko savarankiškai.

Tautinėms bendrijoms valstybė teikia paramą.

3. Pagal pateiktus klausimus išanalizuokite Konstitucijos straipsnius.

IV skirsnis Tautos ūkis ir darbas

46 straipsnis

Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva.

Valstybė remia visuomenei naudingas ūkines pastangas ir iniciatyvą.

Valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei.

Įstatymas draudžia monopolizuoti gamybą ir rinką, saugo sąžiningos konkurencijos laisvę.

Valstybė gina vartotojo interesus.

47 straipsnis

Lietuvos Respublikai išimtinė nuosavybės teise priklauso: žemės gelmės, taip pat valstybinės reikšmės vidaus vandenys, miškai, parkai, keliai, istorijos, archeologijos ir kultūros objektai.

Lietuvos Respublikai priklauso išimtinės teisės į oro erdvę virš jos teritorijos, jos kontinentinį šelfą bei ekonominę zoną Baltijos jūroje.

Žemė, vidaus vandenys ir miškus įsigyti nuosavybėn Lietuvos Respublikoje užsienio subjektai gali pagal konstitucinį įstatymą.

Žemės sklypai nuosavybės teise įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis gali priklausyti užsienio valstybei - jos diplomatinėms ir konsulinėms įstaigoms įkurti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-1390, 1996-06-20, Žin., 1996, Nr. 64-1501 (1996-07-05)

Nr. IX-1305, 2003-01-23, Žin., 2003, Nr. 14-540 (2003-02-07)

48 straipsnis

Kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą bei verslą ir turi teisę turėti tinkamas, saugias ir sveikas darbo sąlygas, gauti teisingą apmokėjimą už darbą ir socialinę apsaugą nedarbo atveju. Užsieniečių darbą Lietuvos Respublikoje reguliuoja įstatymas.

Priverčiamasis darbas draudžiamas.

Priverčiamuoju darbu nelaikoma tarnyba kariuomenėje ar ją pakeičianti alternatyvioji tarnyba, taip pat piliečių darbas karo, stichinės nelaimės, epidemijos ar kitais ypatingais atvejais.

Priverčiamuoju darbu nelaikomas ir įstatymo reguliuojamas teismo nuteistųjų darbas.

49 straipsnis

Kiekvienas dirbantis žmogus turi teisę turėti poilsį ir laisvalaikį, taip pat kasmetines mokamas atostogas.

Darbo laiko trukmę apibrėžia įstatymas.

50 straipsnis

Profesinės sąjungos kuriasi laisvai ir veikia savarankiškai. Jos gina darbuotojų profesines, ekonomines bei socialines teises bei interesus.

Visos profesinės sąjungos turi lygias teises.

51 straipsnis

Darbuotojai, gindami savo ekonominius ir socialinius interesus, turi teisę streikuoti.

Šios teisės apribojimus, įgyvendinimo sąlygas ir tvarką nustato įstatymas.

52 straipsnis

Valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais.

53 straipsnis

Valstybė rūpinasi žmonių sveikata ir laiduoja medicinos pagalbą bei paslaugas žmogui susirgus. Įstatymas nustato piliečiams nemokamos medicinos pagalbos valstybinėse gydymo įstaigose teikimo tvarką.

Valstybė skatina visuomenės kūno kultūrą ir remia sportą.

Valstybė ir kiekvienas asmuo privalo saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių.

54 straipsnis

Valstybė rūpinasi natūralios gamtinės aplinkos, gyvūnijos ir augalijos, atskirų gamtos objektų ir ypač vertingų vietovių apsauga, prižiūri, kad su saiku būtų naudojami, taip pat atkuriami ir gausinami gamtos išteklių.

Įstatymu draudžiama niokoti žemę, jos gelmes, vandenys, teršti vandenys ir orą, daryti radiacinį poveikį aplinkai bei skurdinti augaliją ir gyvūniją.

SEIMAS. PREZIDENTAS.
VYRIAUSYBĖ

1 pamoka

Seimas.

V skirsnis

Seimas

55 straipsnis

Seimą sudaro Tautos atstovai – 141 Seimo narys, kurie renkami ketveriems metams remiantis visuotine, lygia, tiesiogine rinkimų teise ir slaptu balsavimu.

Seimas laikomas išrinktu, kai yra išrinkta ne mažiau kaip 3/5 Seimo narių.

Seimo narių rinkimų tvarką nustato įstatymas.

56 straipsnis

Seimo nariu gali būti renkamas Lietuvos Respublikos pilietis, kuris nesusijęs priešai ar pasižadėjimu užsienio valstybei ir rinkimų dieną yra ne jaunesnis kaip 25 metų bei nuolat gyvena Lietuvoje.

Seimo nariais negali būti renkami asmenys, nebaigę atlikti bausmės pagal teismo paskirtą nuosprendį, taip pat asmenys, teismo pripažinti neveiksniais.

57 straipsnis

Eiliniai Seimo rinkimai rengiami Seimo narių įgaliojimų pabaigos metais spalio mėnesio antrą sekmadienį.

Eiliniai Seimo rinkimai, einantys po pirmalaikių Seimo rinkimų, rengiami šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytu laiku.

58 straipsnis

Pirmalaikiai Seimo rinkimai gali būti rengiami Seimo nutarimu, priimtu ne mažiau kaip 3/5 visų Seimo narių balsų dauguma.

Pirmalaikius Seimo rinkimus gali paskelbti ir Respublikos Prezidentas:

1) jeigu Seimas per 30 dienų nuo pateikimo nepriėmė sprendimo dėl naujos Vyriausybės programos arba nuo Vyriausybės programos pirmojo pateikimo per 60 dienų du kartus iš eilės nepritarė Vyriausybės programai;

2) Vyriausybės siūlymu, jeigu Seimas pareiškia tiesioginį nepasitikėjimą Vyriausybei.

Respublikos Prezidentas negali skelbti pirmalaikių Seimo rinkimų, jeigu iki Respublikos Prezidento kadencijos pabaigos liko mažiau kaip 6 mėnesiai, taip pat jeigu po pirmalaikių Seimo rinkimų nepraėjo 6 mėnesiai.

Seimo nutarime ar Respublikos Prezidento akte dėl pirmalaikių Seimo rinkimų nurodoma naujo Seimo rinkimų diena. Naujo Seimo rinkimai turi būti surengti ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo sprendimo dėl pirmalaikių rinkimų priėmimo.

59 straipsnis

Seimo narių įgaliojimų laikas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią naujai išrinktas Seimas susirenka į pirmąjį posėdį. Nuo šio posėdžio pradžios baigiasi anksčiau išrinktų Seimo narių įgaliojimų laikas.

Išrinktas Seimo narys visas Tautos atstovo teises įgyja tik po to, kai Seime jis prisiekia būti ištikimas Lietuvos Respublikai.

Seimo narys, įstatymo nustatyta tvarka neprisiekęs arba prisiekęs lygtinai, netenka Seimo nario mandato. Dėl to Seimas priima nutarimą.

Pareigas eidami Seimo nariai vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, valstybės interesais, savo sąžine ir negali būti varžomi jokių mandatų.

60 straipsnis

Seimo nario pareigos, išskyrus jo pareigas Seime, nesuderinamos su jokiais kitomis pareigomis valstybinėse įstaigose ir organizacijose, taip pat su darbu verslo, komercijos bei kitose privačiose įstaigose ar įmonėse. Savo įgaliojimų laikui Seimo narys atleidžiamas nuo pareigos atlikti krašto apsaugos tarnybą.

Seimo narys gali būti skiriamas tik Ministru Pirmininku ar ministru.

Seimo nario darbas, taip pat išlaidos, susijusios su jo parlamentine veikla, atlyginamos iš valstybės biudžeto. Seimo narys negali gauti jokio kito atlyginimo, išskyrus atlyginimą už kūrybinę veiklą.

Seimo nario pareigas, teises ir veiklos garantijas nustato įstatymas.

61 straipsnis

Seimo narys turi teisę pateikti paklausimą Ministrui Pirmininkui, ministrams, kitų valstybės institucijų, kurias sudaro arba išrenka Seimas, vadovams. Šie privalo atsakyti žodžiu ar raštu Seimo sesijoje Seimo nustatyta tvarka.

Sesijos metu ne mažesnė kaip 1/5 Seimo narių grupė gali pateikti interpeliaciją Ministrui Pirmininkui ar ministru.

Seimas, apsvarstęs Ministro Pirmininko ar ministro atsakymą į interpeliaciją, gali nutarti, jog atsakymas esąs nepatenkinamas, ir pusės visų Seimo narių balsų dauguma pareikšti nepasitikėjimą Ministrui Pirmininku ar ministru.

Balsavimo tvarką nustato įstatymas.

62 straipsnis

Seimo nario asmuo neliečiamas.

Seimo narys be Seimo sutikimo negali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, suimamas, negali būti kitaip suvaržoma jo laisvė.

Seimo narys už balsavimus ar kalbas Seime negali būti persekiojamas. Tačiau už asmens įžeidimą ar šmeižtą jis gali būti traukiamas atsakomybėn bendrąja tvarka.

63 straipsnis

Seimo nario įgaliojimai nutrūksta, kai:

1) pasibaigia įgaliojimų laikas arba susirenka į pirmąjį posėdį pirmalaikiuose rinkimuose išrinktasis Seimas;

2) jis miršta;

3) atsistatydina;

4) teismas pripažįsta jį neveiksniu;

5) Seimas panaikina jo mandatą apkaltos proceso tvarka;

6) rinkimai pripažįstami negaliojančiais arba šiurkščiai pažeidžiamas rinkimų įstatymas;

7) pereina dirbti arba neatsisako darbo, nesuderinamo su Seimo nario pareigomis;

8) netenka Lietuvos Respublikos pilietybės.

64 straipsnis

Seimas kasmet renkasi į dvi eilines – pavasario ir rudens – sesijas.

Pavasario sesija prasideda kovo 10 dieną ir baigiasi birželio 30 dieną. Rudens sesija prasideda rugsėjo 10 dieną ir baigiasi gruodžio 23 dieną. Seimas gali nutarti sesiją pratęsti.

Neeilines sesijas šaukia Seimo Pirmininkas ne mažiau kaip trečdalis visų Seimo narių siūlymu, o Konstitucijos numatytais atvejais – Respublikos Prezidentas.

65 straipsnis

Naujai išrinktą Seimą susirinkti į pirmąjį posėdį, kuris turi įvykti ne vėliau kaip per 15 dienų po Seimo išrinkimo, kviečia Respublikos Prezidentas. Jeigu Respublikos Prezidentas nekviečia Seimo susirinkti, Seimo nariai renkasi patys kitą dieną pasibaigus 15 dienų terminui.

66 straipsnis

Seimo posėdžiams vadovauja Seimo Pirmininkas arba jo pavaduotojas.

Pirmąjį po rinkimų Seimo posėdį pradeda vyriausias pagal amžių Seimo narys.

67 straipsnis

Seimas:

- 1) svarsto ir priima Konstitucijos pataisas;
- 2) leidžia įstatymus;
- 3) priima nutarimus dėl referendumų;
- 4) skiria Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimus;
- 5) steigia įstatymo numatytas valstybės institucijas bei skiria ir atleidžia jų vadovus;
- 6) pritaria ar nepritaria Respublikos Prezidento teikiamai Ministro Pirmininko kandidatūrai;
- 7) svarsto Ministro Pirmininko pateiktą Vyriausybės programą ir sprendžia, ar jai pritarti;
- 8) Vyriausybės siūlymu steigia ir panaikina Lietuvos Respublikos ministerijas;
- 9) prižiūri Vyriausybės veiklą, gali reikšti nepasitikėjimą Ministru Pirmininku ar ministru;
- 10) skiria Konstitucinio Teismo teisėjus, Aukščiausiojo Teismo teisėjus bei šių teismų pirmininkus;
- 11) skiria ir atleidžia valstybės kontrolierių, Lietuvos banko valdybos pirmininką;
- 12) skiria savivaldybių tarybų rinkimus;
- 13) sudaro Vyriausiąją rinkimų komisiją ir keičia jos sudėtį;
- 14) tvirtina valstybės biudžetą ir prižiūri, kaip jis vykdomas;
- 15) nustato valstybinius mokesčius ir kitus privalomus mokėjimus;
- 16) ratifikuoja ir denonsuoja Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis, svarsto kitus užsienio politikos klausimus;
- 17) nustato Respublikos administracinį suskirstymą;
- 18) steigia Lietuvos Respublikos valstybinius apdovanojimus;
- 19) leidžia amnestijos aktus;
- 20) įveda tiesioginį valdymą, karo ir nepaprastąją padėtį, skelbia mobilizaciją ir priima sprendimą panaudoti ginkluotąsias pajėgas.

68 straipsnis

Įstatymų leidybos iniciatyvos teisė Seime priklauso Seimo nariams, Respublikos Prezidentui ir Vyriausybei.

Įstatymų leidybos iniciatyvos teisę turi taip pat Lietuvos Respublikos piliečiai. 50 tūkstančių piliečių, turinčių rinkimų teisę, gali teikti Seimui įstatymo projektą, ir jį Seimas privalo svarstyti.

69 straipsnis

Įstatymai Seime priimami laikantis įstatymo nustatytos procedūros.

Įstatymai laikomi priimtais, jeigu už juos balsavo dauguma Seimo narių, dalyvaujančių posėdyje.

Lietuvos Respublikos konstituciniai įstatymai priimami, jeigu už juos balsuoja daugiau kaip pusė visų Seimo narių, o keičiami ne mažesne kaip 3/5 visų Seimo narių balsų dauguma. Konstitucinių įstatymų sąrašą 3/5 Seimo narių balsų dauguma nustato Seimas. Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatos gali būti priimanos ir referendumu.

70 straipsnis

Seimo priimti įstatymai įsigalioja po to, kai juos pasirašo ir oficialiai paskelbia Lietuvos Respublikos Prezidentas, jeigu pačiais įstatymais nenustatoma vėlesnė įsigaliojimo diena.

Kitus Seimo priimtus aktus ir Seimo statutą pasirašo Seimo Pirmininkas. Šie aktai įsigalioja kitą dieną po jų paskelbimo, jeigu pačiais aktais nenustatoma kita įsigaliojimo tvarka.

71 straipsnis

Respublikos Prezidentas Seimo priimtą įstatymą ne vėliau kaip per dešimt dienų po įteikimo arba pasirašo ir oficialiai paskelbia, arba motyvuotai grąžina Seimui pakartotinai svarstyti.

Jeigu nurodytu laiku Seimo priimto įstatymo Respublikos Prezidentas negrąžina ir nepasirašo, toks įstatymas įsigalioja po to, kai jį pasirašo ir oficialiai paskelbia Seimo Pirmininkas.

Referendumu priimtą įstatymą ar kitą aktą ne vėliau kaip per 5 dienas privalo pasirašyti ir oficialiai paskelbti Respublikos Prezidentas.

Jeigu nurodytu laiku tokio įstatymo Respublikos Prezidentas nepasirašo ir nepaskelbia, įstatymas įsigalioja po to, kai jį pasirašo ir oficialiai paskelbia Seimo Pirmininkas.

72 straipsnis

Respublikos Prezidento grąžintą įstatymą Seimas gali iš naujo svarstyti ir priimti.

Pakartotinai Seimo apsvaistytas įstatymas laikomas priimtu, jeigu buvo priimtos Respublikos Prezidento teikiamos pataisos ir papildymai arba jeigu už įstatymą balsavo daugiau kaip 1/2, o už konstitucinį įstatymą ne mažiau kaip 3/5 visų Seimo narių.

Tokius įstatymus Respublikos Prezidentas privalo ne vėliau kaip per tris dienas pasirašyti ir nedelsiant oficialiai paskelbti.

73 straipsnis

Piliečių skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo tiria Seimo kontrolieriai. Jie turi teisę siūlyti teismui kaltus pareigūnus atleisti iš užimamų pareigų.

Seimo kontrolierių įgaliojimus nustato įstatymas.

Prireikus Seimas steigia ir kitas kontrolės institucijas. Jų sistemą ir įgaliojimus nustato įstatymas.

74 straipsnis

Respublikos Prezidentą, Konstitucinio Teismo pirmininką ir teisėjus, Aukščiausiojo Teismo pirmininką ir teisėjus, Apeliacinio teismo pirmininką ir teisėjus, Seimo narius, šturksčiai pažeidusius Konstituciją arba sulaužiusius priesaiką, taip pat paaiškėjus, jog padarytas nusikaltimas, Seimas 3/5 visų narių balsų dauguma gali pašalinti iš užimamų pareigų ar panaikinti Seimo nario mandatą. Tai atliekama apkaltos proceso tvarka, kurią nustato Seimo statutas.

75 straipsnis

Seimo skirti ar rinkti pareigūnai, išskyrus Konstitucijos 74 straipsnyje nurodytus asmenis, atleidžiami iš pareigų, kai Seimas visų Seimo narių balsų dauguma pareiškia jais nepasitikėjimą.

76 straipsnis

Seimo struktūrą ir darbo tvarką nustato Seimo statutas. Seimo statutas turi įstatymo galią.

Lietuvos Respublikos Seimas (oficiali svetainė): <http://www.lrs.lt/>

Lietuvos Respublikos Seimas (youtube kanalas): <https://www.youtube.com/user/LTSeimastiesiogiai>

Lietuvos Respublikos Seimas (1990 – 2016): <https://www.youtube.com/watch?v=dNpKrSZM2vA>

Lietuvos Respublikos Seimas. Virtuali ekskursija: <http://tour.lrs.lt/>

Perskaitykite V Konstitucijos skirsnį (Seimas) ir užpildykite užduočių lapą
Darbas gali būti skiriamas tiek individualiai, tiek poromis, tiek grupėms atlikti.

SEIMAS

Reikalavimai kandidatui būti Seimo nariu

Seimo nario įgaliojimų pabaiga

Seimo kompetencijos

2 pamoka

Prezidentas.

VI skirsnis Prezidentas

77 straipsnis

Respublikos Prezidentas yra valstybės vadovas. Jis atstovauja Lietuvos valstybei ir daro visa, kas jam pavesta Konstitucijos ir įstatymų.

78 straipsnis

Respublikos Prezidentu gali būti renkamas Lietuvos pilietis pagal kilmę, ne mažiau kaip trejus pastaruosius metus gyvenęs Lietuvoje, jeigu jam iki rinkimų dienos yra suėję ne mažiau kaip keturiasdešimt metų ir jeigu jis gali būti renkamas Seimo nariu. Respublikos Prezidentą renka Lietuvos Respublikos piliečiai penkeriems metams, remdamiesi visuotine, lygia ir tiesiogine rinkimų teise, slaptu balsavimu.

Tas pats asmuo Respublikos Prezidentu gali būti renkamas ne daugiau kaip du kartus iš eilės.

79 straipsnis

Kandidatu į Respublikos Prezidentus įregistruojamas Lietuvos Respublikos pilietis, atitinkantis 78 straipsnio pirmosios dalies sąlygas ir surinkęs ne mažiau kaip 20 tūkstančių rinkėjų parašų. Kandidatų į Respublikos Prezidento vietą skaičius neribojamas.

80 straipsnis

Respublikos Prezidento eiliniai rinkimai vykdomi paskutinį sekmadienį likus dviem mėnesiams iki Respublikos Prezidento kadencijos pabaigos.

81 straipsnis

Išrinktu laikomas tas kandidatas į Respublikos Prezidento vietą, kuris pirmą kartą balsuojant ir dalyvaujant ne mažiau kaip pusę visų rinkėjų, gavo daugiau kaip pusę visų rinkimuose dalyvavusių rinkėjų balsų. Jeigu rinkimuose dalyvavo mažiau kaip pusę visų rinkėjų, išrinktu laikomas tas kandidatas, kuris gavo daugiausia, bet ne mažiau kaip 1/3 visų rinkėjų balsų.

Jeigu pirmajame balsavimo rate nė vienas kandidatas nesurenka reikiamos balsų daugumos, po dviejų savaičių rengiamas pakartotinis balsavimas dėl dviejų kandidatų, gavusių daugiausia balsų. Išrinktu laikomas kandidatas, surinkęs daugiau balsų.

Jeigu pirmajame rate dalyvavo ne daugiau kaip du kandidatai ir nė vienas negavo reikiamo balsų skaičiaus, rengiami pakartotiniai rinkimai.

82 straipsnis

Išrinktas Respublikos Prezidentas savo pareigas pradeda eiti rytojaus dieną pasibaigus Respublikos Prezidento kadencijai, po to kai Vilniuje, dalyvaujant Tautos atstovams – Seimo nariams, prisiekia Tautai būti ištikimas Lietuvos Respublikai ir Konstitucijai, sąžiningai eiti savo pareigas ir būti visiems lygiai teisingas.

Prisiekia ir perrinktas Respublikos Prezidentas.

Respublikos Prezidento priesaikos aktą pasirašo jis pats ir Konstitucinio Teismo pirmininkas, o jo nesant – vienas iš Konstitucinio Teismo teisėjų.

83 straipsnis

Respublikos Prezidentas negali būti Seimo nariu, negali užimti jokių kitų pareigų ir gauti kitokio atlyginimo, išskyrus Respublikos Prezidentui nustatytą atlyginimą ir atlyginimą už kūrybinę veiklą. Asmuo, išrinktas Respublikos Prezidentu, turi sustabdyti savo veiklą politinėse partijose ir politinėse organizacijose iki naujos Respublikos Prezidento rinkimų kampanijos pradžios.

84 straipsnis

Respublikos Prezidentas:

1) sprendžia pagrindinius užsienio politikos klausimus ir kartu su Vyriausybe vykdo užsienio politiką;

2) pasirašo Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis ir teikia jas Seimui ratifikuoti;

3) Vyriausybės teikimu skiria ir atšaukia Lietuvos Respublikos diplomatinis atstovus užsienio valstybėse ir prie tarptautinių organizacijų; priima užsienio valstybių diplomatinį atstovų įgaliojamočius ir atšaukiamuosius raštus; teikia aukščiausius diplomatinis rangus ir specialius vardus;

4) Seimo pritarimu skiria Ministrą Pirmininką, paveda jam sudaryti Vyriausybę ir tvirtina jos sudėtį;

5) Seimo pritarimu atleidžia Ministrą Pirmininką;

6) priima Vyriausybės grąžinamus įgaliojimus išrinkus naują Seimą ir paveda jai eiti pareigas, kol bus sudaryta nauja Vyriausybė;

7) priima Vyriausybės atsistatydinimą ir prireikus paveda jai toliau eiti pareigas arba paveda vienam iš ministrų eiti Ministro Pirmininko pareigas, kol bus sudaryta nauja Vyriausybė; priima ministrų atsistatydinimą ir gali pavesti jiems eiti pareigas, kol bus paskirtas naujas ministras;

8) Vyriausybei atsistatydinus ar Vyriausybei grąžinus įgaliojimus, ne vėliau kaip per 15 dienų teikia Seimui svarstyti Ministro Pirmininko kandidatūrą;

9) Ministro Pirmininko teikimu skiria ir atleidžia ministrus;

10) nustatyta tvarka skiria ir atleidžia įstatymų numatytus valstybės pareigūnus;

11) teikia Seimui Aukščiausiojo Teismo teisėjų kandidatūras, o paskyrus visus Aukščiausiojo Teismo teisėjus, iš jų teikia Seimui skirti Aukščiausiojo Teismo pirmininką; skiria Apeliacinio teismo teisėjus, o iš jų – Apeliacinio teismo pirmininką, jeigu jų kandidatūroms pritaria Seimas; skiria apygardų ir apylinkių teismų teisėjus ir pirmininkus, keičia jų darbo vietas; įstatymo numatytais atvejais teikia Seimui atleisti teisėjus; Seimo pritarimu skiria ir atleidžia Lietuvos Respublikos generalinį prokurorą;

12) teikia Seimui trijų Konstitucinio Teismo teisėjų kandidatūras, o paskyrus visus Konstitucinio Teismo teisėjus, iš jų teikia Seimui skirti Konstitucinio Teismo pirmininko kandidatūrą;

13) teikia Seimui valstybės kontrolieriaus, Lietuvos banko valdybos pirmininko kandidatūrą; gali teikti Seimui pareikšti nepasitikėjimą jais;

14) Seimo pritarimu skiria ir atleidžia kariuomenės vadą ir saugumo tarnybos vadovą;

15) suteikia aukščiausius karinius laipsnius;

16) ginkluoto užpuolimo, gresiančio valstybės suverenumui ar teritorijos vientisumui, atveju priima sprendimus dėl gynybos nuo ginkluotos agresijos, karo padėties įvedimo, taip pat dėl mobilizacijos ir pateikia šiuos sprendimus tvirtinti artimiausiam Seimo posėdžiui;

17) įstatymo nustatyta tvarka ir atvejais skelbia nepaprastąją padėtį ir pateikia šį sprendimą tvirtinti artimiausiam Seimo posėdžiui;

18) daro Seime metinius pranešimus apie padėtį Lietuvoje, Lietuvos Respublikos vidaus ir užsienio politiką;

19) Konstitucijoje numatytais atvejais šaukia neeilinę Seimo sesiją;

20) skelbia eilinius Seimo rinkimus, o Konstitucijos 58 straipsnio antroje dalyje numatytais atvejais – pirmalaikius Seimo rinkimus;

21) įstatymo nustatyta tvarka teikia Lietuvos Respublikos pilietybę;

22) skiria valstybinius apdovanojimus;

23) teikia malonę nuteistiesiems;

24) pasirašo ir skelbia Seimo priimtus įstatymus arba grąžina juos Seimui Konstitucijos 71 straipsnyje nustatyta tvarka.

85 straipsnis

Respublikos Prezidentas, įgyvendindamas jam suteiktus įgaliojimus, leidžia aktus-dekretus. Kad Respublikos Prezidento dekretai, nurodyti Konstitucijos 84 straipsnio 3, 15, 17 ir 21 punktuose turėtų galią, jie privalo būti pasirašyti Ministro Pirmininko arba atitinkamo ministro. Atsakomybė už tokią dekretą tenka jį pasirašiusiam Ministrui Pirmininkui arba ministrui.

86 straipsnis

Respublikos Prezidento asmuo neliečiamas: kol eina savo pareigas, jis negali būti suimtas, patrauktas baudžiamojon ar administracinėn atsakomybėn.

Respublikos Prezidentas gali būti prieš laiką pašalintas iš pareigų tik šurkščiau pažeidęs Konstituciją arba sulaužęs priesaiką, taip pat paaiškėjęs, jog padarytas nusikaltimas. Respublikos Prezidento pašalinimo iš pareigų klausimą sprendžia Seimas apkaltos proceso tvarka.

87 straipsnis

Kai Konstitucijos 58 straipsnio antrojoje dalyje numatytais atvejais Respublikos Prezidentas skelbia pirmalaikius Seimo rinkimus, naujai išrinktas Seimas 3/5 visų Seimo narių balsų dauguma per 30 dienų nuo pirmosios posėdžio dienos gali paskelbti pirmalaikius Respublikos Prezidento rinkimus.

Respublikos Prezidentas, pageidaujantis dalyvauti rinkimuose, iš karto įregistruojamas kandidatu.

Tokiuose rinkimuose pakartotinai išrinktas Respublikos Prezidentas laikomas išrinktu antrajai kadencijai, jeigu iki rinkimų praėjo daugiau kaip trys metai jo pirmosios kadencijos laiko. Jeigu praėjo mažiau negu trys metai jo pirmosios kadencijos laiko – Respublikos Prezidentas renkamas tik likusiam pirmosios kadencijos laikui, kuris nelaikomas antrąja kadencija.

Jeigu pirmalaikiai Respublikos Prezidento rinkimai skelbiami jo antrosios kadencijos metu, tai esamas Respublikos Prezidentas gali būti išrinktas tik likusiam antrosios kadencijos laikui.

88 straipsnis

Respublikos Prezidento įgaliojimai nutrūksta, kai:

- 1) pasibaigia laikas, kuriam jis buvo išrinktas;
- 2) įvyksta pirmalaikiai Respublikos Prezidento rinkimai;
- 3) atsistatydina iš pareigų;
- 4) Respublikos Prezidentas miršta;
- 5) Seimas jį pašalina iš pareigų apkaltos proceso tvarka;
- 6) Seimas, atsižvelgdamas į Konstitucinio Teismo išvadą, 3/5 visų Seimo narių balsų dauguma priima nutarimą, kuriuo konstatuojama, kad Respublikos Prezidento sveikatos būklė neleidžia jam eiti savo pareigų.

89 straipsnis

Respublikos Prezidentui mirus, atsistatydinus, pašalinus jį iš pareigų apkaltos proceso tvarka ar tada, kai Seimas nutaria, kad Respublikos Prezidento sveikatos būklė neleidžia jam eiti pareigų, jo pareigas laikinai eina Seimo Pirmininkas. Šiuo atveju Seimo Pirmininkas netenka savo įgaliojimų Seime, kur jo pareigas Seimo pavedimu laikinai eina jo pavaduotojas. Išvardytais atvejais Seimas ne vėliau kaip per 10 dienų privalo paskirti Respublikos Prezidento rinkimus, kurie turi būti surengti ne vėliau kaip per du mėnesius. Seimui negalint susirinkti ir paskelbti Respublikos Prezidento rinkimų, rinkimus skelbia Vyriausybė.

Respublikos Prezidentą, laikinai išvykusį į užsienį arba susirgusį ir dėl to laikinai negalintį eiti pareigų, tuo laiku pavaduoja Seimo Pirmininkas.

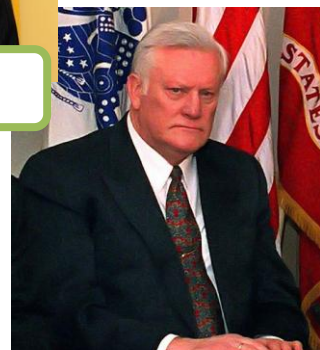
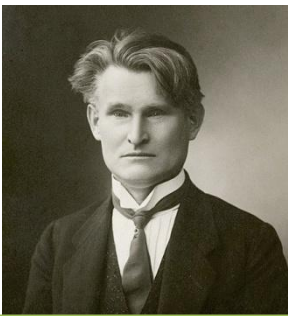
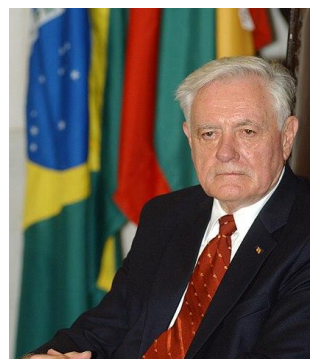
Laikinai pavaduodamas Respublikos Prezidentą, Seimo Pirmininkas negali skelbti pirmalaikių Seimo rinkimų, atleisti ar skirti ministrų be Seimo sutikimo. Tuo laikotarpiu Seimas negali svarstyti klausimo dėl nepasitikėjimo Seimo Pirmininku.

Jokiais kitais atvejais ir jokiems kitiems asmenims ar institucijoms negalima vykdyti Respublikos Prezidento įgaliojimų.

90 straipsnis

Respublikos Prezidentas turi rezidenciją. Respublikos Prezidento ir jo rezidencijos finansavimą nustato įstatymas.

Įvardinkite ir chronologine tvarka sunumeruokite Lietuvos Respublikos Prezidentus.

Perskaitykite VI Konstitucijos skirsnį (Prezidentas) ir užpildykite užduočių lapą
Darbas gali būti skiriamas tiek individualiai, tiek poromis, tiek grupėms atlikti.

PREZIDENTAS

Reikalavimai kandidatui būti prezidentu

Prezidento įgaliojimų pabaiga

Veiklos sritys

Vidaus politika

Užsienio politika

Teismai

91 straipsnis

Lietuvos Respublikos Vyriausybę sudaro Ministras Pirmininkas ir ministrai.

92 straipsnis

Ministrą Pirmininką Seimo pritarimu skiria ir atleidžia Respublikos Prezidentas.

Ministrus skiria ir atleidžia Ministro Pirmininko teikimu Respublikos Prezidentas.

Ministras Pirmininkas ne vėliau kaip per 15 dienų nuo jo paskyrimo pristato Seimui savo sudarytą ir Respublikos Prezidento patvirtintą Vyriausybę ir pateikia svarstyti jos programą.

Vyriausybė grąžina savo įgaliojimus Respublikos Prezidentui po Seimo rinkimų arba išrinkus Respublikos Prezidentą.

Nauja Vyriausybė gauna įgaliojimus veikti, kai Seimas posėdyje dalyvaujančių Seimo narių balsų dauguma pritaria jos programai.

93 straipsnis

Pradėdami eiti savo pareigas, Ministras Pirmininkas ir ministrai Seime prisiekia būti ištikimi Lietuvos Respublikai, laikytis Konstitucijos ir įstatymų. Priesaikos tekstą nustato Vyriausybės įstatymas.

94 straipsnis

Lietuvos Respublikos Vyriausybė:

- 1) tvarko krašto reikalus, saugo Lietuvos Respublikos teritorijos neliečiamybę, garantuoja valstybės saugumą ir viešąją tvarką;
- 2) vykdo įstatymus ir Seimo nutarimus dėl įstatymų įgyvendinimo, taip pat Respublikos Prezidento dekretus;
- 3) koordinuoja ministerijų ir kitų Vyriausybės įstaigų veiklą;
- 4) rengia valstybės biudžeto projektą ir teikia jį Seimui; vykdo valstybės biudžetą, teikia Seimui biudžeto įvykdymo apyskaitą;
- 5) rengia ir teikia Seimui svarstyti įstatymų projektus;
- 6) užmezga diplomatinius santykius ir palaiko ryšius su užsienio valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis;
- 7) vykdo kitas pareigas, kurias Vyriausybei pveda Konstitucija ir kiti įstatymai.

95 straipsnis

Lietuvos Respublikos Vyriausybė valstybės valdymo reikalus sprendžia posėdžiuose visų Vyriausybės narių balsų dauguma priimdama nutarimus. Vyriausybės posėdžiuose taip pat gali dalyvauti valstybės kontrolierius.

Vyriausybės nutarimus pasirašo Ministras Pirmininkas ir tos srities ministras.

96 straipsnis

Lietuvos Respublikos Vyriausybė solidariai atsako Seimui už bendrą Vyriausybės veiklą.

Ministrai, vadovaudami jiems pavestoms valdymo sritims,

atsakingi Seimui, Respublikos Prezidentui ir tiesiogiai pavaldūs Ministrui Pirmininkui.

97 straipsnis

Ministras Pirmininkas atstovauja Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir vadovauja jos veiklai.

Kol nėra Ministro Pirmininko ar jis negali eiti savo pareigų, Respublikos Prezidentas ne ilgesniam kaip 60 dienų laikui Ministro Pirmininko teikimu pveda vienam iš ministrų jį pavaduoti, o kai tokio teikimo nėra, Respublikos Prezidentas vienam iš ministrų pveda pavaduoti Ministrą Pirmininką.

98 straipsnis

Ministras vadovauja ministerijai, sprendžia ministerijos kompetencijai priklausančius klausimus, taip pat vykdo kitas įstatymų numatytas funkcijas.

Ministrą laikinai gali pavaduoti tik Ministro Pirmininko paskirtas kitas Vyriausybės narys.

99 straipsnis

Ministras Pirmininkas ir ministrai negali užimti jokių kitų renkamų ar skiriamų pareigų, dirbti verslo, komercijos ar kitokiose privačiose įstaigose ar įmonėse, taip pat gauti kitokį atlyginimą, išskyrus jam nustatytą pagal pareigas Vyriausybėje bei užmokestį už kūrybinę veiklą.

100 straipsnis

Ministras Pirmininkas ir ministrai negali būti patraukti baudžiamojon atsakomybėn, suimti, negali būti kitaip suvaržyta jų laisvė be išankstinio Seimo sutikimo, o tarp Seimo sesijų – be išankstinio Respublikos Prezidento sutikimo.

101 straipsnis

Seimo reikalavimu Vyriausybė arba atskiri ministrai turi atsiskaityti Seime už savo veiklą.

Kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų, Vyriausybė turi iš naujo gauti Seimo įgaliojimus. Priešingu atveju Vyriausybė turi atsistatydinti.

Vyriausybė privalo atsistatydinti taip pat šiais atvejais:

- 1) kai Seimas du kartus iš eilės nepitaria naujai sudarytos Vyriausybės programai;
- 2) kai Seimas visų Seimo narių balsų dauguma slaptu balsavimu pareiškia nepasitikėjimą Vyriausybe ar Ministru Pirmininku;
- 3) kai Ministras Pirmininkas atsistatydina ar miršta;
- 4) po Seimo rinkimų, kai sudaroma nauja Vyriausybė.

Ministras privalo atsistatydinti, kai nepasitikėjimą juo slaptu balsavimu pareiškia daugiau kaip pusė visų Seimo narių. Vyriausybės ar ministro atsistatydinimą priima Respublikos Prezidentas.

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

Kokias dar ministerijas žinote? Kas joms šiuo metu vadovauja?

LIETUVOS RESPUBLIKOS
UŽSIENIO REIKALŲ
MINISTERIJA

Užpildykite lentelę:

Nr.	Ministerijos pavadinimas	Kas jai šiuo metu vadovauja? (<i>Vardas Pavardė, partija</i>)	Ministerijos veiklos sritys
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			

Perskaitykite VIII Konstitucijos skirsnį (Vyriausybė) ir užpildykite užduočių lapą
Darbas gali būti skiriamas tiek individualiai, tiek poromis, tiek grupėms atlikti.

VYRIAUSYBĖ

Vyriausybės sudaro

Skiria ir atleidžia...

Skiria ir atleidžia...

Vyriausybės kompetencijos

Vyriausybės įgaliojimų pabaiga

TEISMAI

VIII skirsnis Konstitucinis teismas

102 straipsnis

Konstitucinis Teismas sprendžia, ar įstatymai ir kiti Seimo aktai neprieštarauja Konstitucijai, o Respublikos Prezidento ir Vyriausybės aktai – neprieštarauja Konstitucijai arba įstatymams.

Konstitucinio Teismo statusą ir jo įgaliojimų vykdymo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymas.

103 straipsnis

Konstitucinį Teismą sudaro 9 teisėjai, skiriami devyneriems metams ir tik vienai kadencijai. Konstitucinis Teismas kas treji metai atnaujinamas vienu trečdaliu. Po tris kandidatus į Konstitucinio Teismo teisėjus skiria Seimas iš kandidatų, kuriuos pateikia Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkas ir Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, o teisėjais juos skiria Seimas.

Konstitucinio Teismo pirmininką iš šio teismo teisėjų skiria Seimas Respublikos Prezidento teikimu.

Konstitucinio Teismo teisėjais gali būti skiriami nepriekiaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos piliečiai, turintys aukštąjį teisinį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip 10 metų teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą.

104 straipsnis

Konstitucinio Teismo teisėjai, eidami savo pareigas, yra nepriklausomi nuo jokios valstybinės institucijos, asmens ar organizacijos ir vadovaujasi tik Lietuvos Respublikos Konstitucija.

Prieš pradėdami eiti savo pareigas, Konstitucinio Teismo teisėjai Seime prisiekia būti ištikimi Lietuvos Respublikai ir Konstitucijai.

Konstitucinio Teismo teisėjams taikomi darbo ir politinės veiklos apribojimai, nustatyti teismų teisėjams.

Konstitucinio Teismo teisėjai turi tokią pat asmens neliečiamybės teisę kaip ir Seimo nariai.

105 straipsnis

Konstitucinis Teismas nagrinėja ir priima sprendimą, ar neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti Seimo priimti aktai.

Konstitucinis Teismas taip pat nagrinėja, ar neprieštarauja Konstitucijai ir įstatymams:

- 1) Respublikos Prezidento aktai;
- 2) Respublikos Vyriausybės aktai.

Konstitucinis Teismas teikia išvadą:

- 1) ar nebuvo pažeisti rinkimų įstatymai per Respublikos Prezidento ar Seimo narių rinkimus;
- 2) ar Respublikos Prezidento sveikatos būklė leidžia jam ir toliau eiti pareigas;

3) ar Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys neprieštarauja Konstitucijai;

4) ar Seimo narių ir valstybės pareigūnų, kuriems pradėta apkaltos byla, konkretūs veiksmai prieštarauja Konstitucijai.

106 straipsnis

Teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl 105 straipsnio pirmojoje dalyje nurodytų aktų turi Vyriausybė, ne mažiau kaip 1/5 visų Seimo narių, taip pat teismai.

Dėl Respublikos Prezidento aktų sutikimo su Konstitucija ir įstatymais į Konstitucinį Teismą turi teisę kreiptis ne mažiau kaip 1/5 visų Seimo narių ir teismai.

Dėl Vyriausybės aktų sutikimo su Konstitucija ir įstatymais į Konstitucinį Teismą gali kreiptis ne mažiau kaip 1/5 visų Seimo narių, teismai, taip pat Respublikos Prezidentas.

Respublikos Prezidento teikimas Konstituciniam Teismui ar Seimo nutarimas ištirti, ar aktas sutinka su Konstitucija, sustabdo šio akto galiojimą.

Prašyti Konstitucinio Teismo išvados gali Seimas, o dėl Seimo rinkimų ir tarptautinių sutarčių – ir Respublikos Prezidentas. Konstitucinis Teismas turi teisę atsisakyti priimti nagrinėti bylą ar rengti išvadą, jeigu kreipimasis grindžiamas ne teisiniais motyvais.

107 straipsnis

Lietuvos Respublikos įstatymas (ar jo dalis) arba kitas Seimo aktas (ar jo dalis), Respublikos Prezidento aktas, Vyriausybės aktas (ar jo dalis) negali būti taikomi nuo tos dienos, kai oficialiai paskelbiamas Konstitucinio Teismo sprendimas, kad atitinkamas aktas (ar jo dalis) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Konstitucinio Teismo sprendimai klausimais, kuriuos Konstitucija priskiria jo kompetencijai, yra galutiniai ir neskundžiami.

Remdamasis Konstitucinio Teismo išvadomis, Konstitucijos 105 straipsnio trečiojoje dalyje nurodytus klausimus galutinai sprendžia Seimas.

108 straipsnis

Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimai nutrūksta, kai:

- 1) pasibaigia įgaliojimų laikas;
- 2) jis miršta;
- 3) atsistatydina;
- 4) negali eiti savo pareigų dėl sveikatos būklės;
- 5) Seimas jį pašalina iš pareigų apkaltos proceso tvarka.

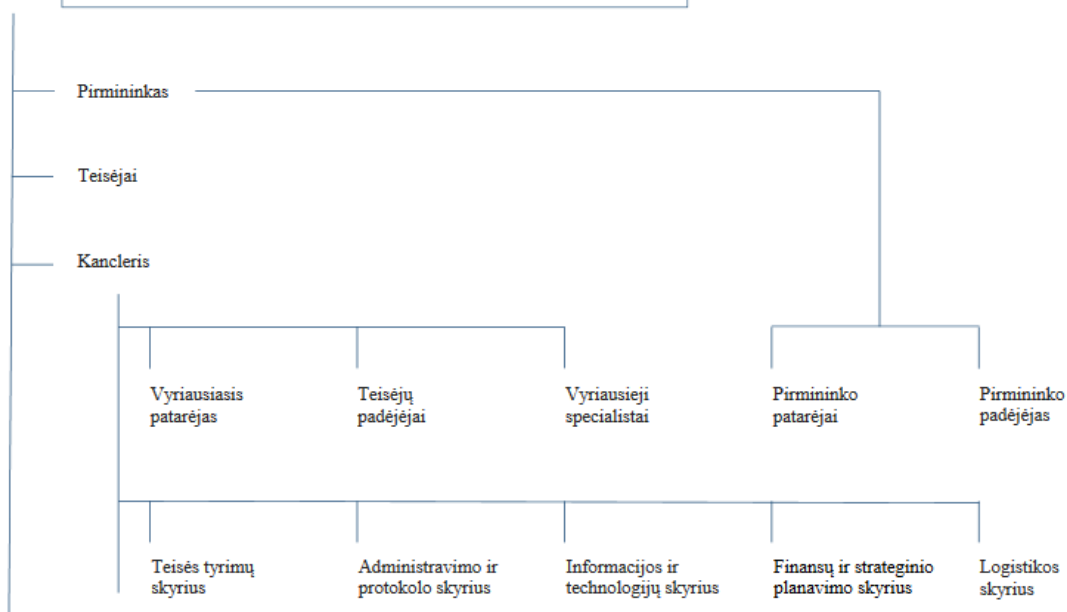
„Konstitucinio Teismo teisėjais gali būti skiriami nepriekiaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos piliečiai, turintys aukštąjį teisinį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip 10 metų teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą.

Teisėjai, eidami savo pareigas, yra nepriklausomi nuo jokios valstybės institucijos, asmens ar organizacijos ir vadovaujasi tik Konstitucija. <...> Konstitucinio Teismo teisėjams taikomi darbo ir politinės veiklos apribojimai: jie negali užimti jokių kitų renkamų ar skiriamų pareigų, dirbti verslo, komercijos ar kitokiose privačiose įstaigose ar įmonėse, išskyrus pedagoginį ar kūrybinį darbą. Jie negali gauti jokio kito atlyginimo, išskyrus teisėjo atlyginimą ir užmokestį už pedagoginę ar kūrybinę veiklą. Konstitucinio Teismo teisėjai negali dalyvauti politinių partijų ir kitų politinių organizacijų veikloje¹⁹.

¹⁹ <http://www.lrkt.lt/lt/struktura/teisejai/skyrimas-ir-statusas/103>

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo valdymo organizavimo schema (struktūra)

Paruoškite pristatymą tema „Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas“

Užduotį galima atlikti tiek individualiai, tiek porose, tiek grupėse.

Užduotis gali būti atliekama pamokos metu ar skiriama kaip namų darbas. Pristatymo formą ir priemones mokiniai renka patys (pasakojimas, straipsnis, prezentacija, plakatas ar kt.)

Perskaite Konstitucijos VIII skirsnį, dokument ištrauką, išanalizavę iliustracijas, mokiniai parengia Konstitucinio teismo pristatymą.

Daugiau informacijos:

- Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo oficiali svetainė: <http://www.lrkt.lt/lt/>
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo įstatymas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActEditions/lt/TAD/TAIS.6034>
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo teisėjai: https://lt.wikipedia.org/wiki/S%C4%85ra%C5%A1as:Lietuvos_Respublikos_Konstitucinio_Teismo_teis%C4%97jai
- Bylos pakeitusias Lietuvą: <https://www.15min.lt/media/timeline/bylos-pakeitusias-lietuva>
- Metiniai pranešimai: <http://www.lrkt.lt/lt/apie-teisma/veikla/metiniai-pranesimai/107>

Iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos (IX skirsnis. Teismas)

109 straipsnis

Teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai. Teisėjas ir teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi. Teisėjai, nagrinėdami bylas, klauso tik įstatymo. Teismas priima sprendimus Lietuvos Respublikos vardu.

110 straipsnis

Teisėjas negali taikyti įstatymo, kuris prieštarauja Konstitucijai. Tais atvejais, kai yra pagrindo manyti, kad įstatymas ar kitas teisinis aktas, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, prieštarauja Konstitucijai, teisėjas sustabdo šios bylos nagrinėjimą ir kreipiasi į Konstitucinį Teismą prašydamas spresti, ar šis įstatymas ar kitas teisinis aktas atitinka Konstituciją.

111 straipsnis

Lietuvos Respublikos teismai yra Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, Lietuvos apeliacinis teismas, apygardų ir apylinkių teismai.

Administracinių, darbo, šeimos ir kitų kategorijų byloms nagrinėti pagal įstatymą gali būti įsteigti specializuoti teismai. Teismai su ypatingais įgaliojimais taikos metu Lietuvos Respublikoje negali būti steigiami.

Teismų sudarymą ir kompetenciją nustato Lietuvos Respublikos teismų įstatymas.

112 straipsnis

Teisėjais Lietuvoje gali būti tik Lietuvos Respublikos piliečiai. Aukščiausiojo Teismo teisėjus, o iš jų – pirmininką, skiria ir atleidžia Seimas Respublikos Prezidento teikimu.

Apeliacinio teismo teisėjus, o iš jų – pirmininką, skiria Respublikos Prezidentas Seimo pritarimu.

Apylinkių, apygardų ir specializuotų teismų teisėjus ir pirmininkus skiria, jų darbo vietas keičia Respublikos Prezidentas.

Dėl teisėjų paskyrimo, paaukštinimo, perkėlimo ar atleidimo iš pareigų Respublikos Prezidentui pataria specialii įstatymo numatyta teisėjų institucija.

Asmuo, paskirtas teisėju, įstatymo nustatyta tvarka prisiekia būti ištikimas Lietuvos Respublikai, vykdyti teisingumą tik pagal įstatymą.

113 straipsnis

Teisėjas negali užimti jokių kitų renkamų ar skiriamų pareigų, dirbti verslo, komercijos ar kitokiose privačiose įstaigose ar įmonėse. Jis taip pat negali gauti jokio kito atlyginimo, išskyrus teisėjo atlyginimą bei užmokestį už pedagoginę ar kūrybinę veiklą.

Teisėjas negali dalyvauti politinių partijų ir kitų politinių organizacijų veikloje.

114 straipsnis

Valstybinės valdžios ir valdymo institucijų, Seimo narių ir kitų pareigūnų, politinių partijų, politinių ir visuomeninių organizacijų ar piliečių kišimasis į teisėjo ar teismo veiklą draudžiamas ir užtraukia įstatymo numatytą atsakomybę.

Teisėjas negali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, suimtas, negali būti kitaip suvaržyta jo laisvė be Seimo, o tarp Seimo sesijų – be Respublikos Prezidento sutikimo.

115 straipsnis

Lietuvos Respublikos teismų teisėjai atleidžiami iš pareigų įstatymo nustatyta tvarka šiais atvejais:

- 1) savo noru;
- 2) pasibaigus įgaliojimų laikui arba sulaukę įstatyme nustatyto pensinio amžiaus;
- 3) dėl sveikatos būklės;
- 4) išrinkus į kitas pareigas arba jų sutikimu perkėlus į kitą darbą;
- 5) kai savo poelgiu pažemino teisėjo vardą;
- 6) kai įsiteisėja juos apkaltinę teismų nuosprendžiai.

116 straipsnis

Aukščiausiojo Teismo pirmininką ir teisėjus, taip pat Apeliacinio teismo pirmininką ir teisėjus už šiurkštų Konstitucijos pažeidimą arba priesaikos sulaužymą, taip pat paaiškėjus, jog padarytas nusikaltimas, Seimas gali pašalinti iš pareigų apkaltos proceso tvarka.

117 straipsnis

Visuose teismuose bylos nagrinėjamos viešai. Teismo posėdis gali būti uždaras – žmogaus asmeninio ar šeimyninio gyvenimo slaptumui apsaugoti, taip pat jeigu viešai nagrinėjama byla gali atskleisti valstybinę, profesinę ar komercinę paslaptį.

Teismo procesas Lietuvos Respublikoje vyksta valstybine kalba.

Asmenims, nemokantiems lietuvių kalbos, garantuojama teisė dalyvauti tardymo ir teisminiuose veiksmuose per vertėją.

118 straipsnis

Ikiteisminį tyrimą organizuoja ir jam vadovauja, valstybinį kaltinimą baudžiamosiose bylose palaiko prokuroras. Prokuroras įstatymo nustatytais atvejais gina asmens, visuomenės ir valstybės teises bei teisėtus interesus.

Prokuroras, vykdydamas savo funkcijas, yra nepriklausomas ir klauso tik įstatymo.

Lietuvos Respublikos prokuratūra yra Generalinė prokuratūra ir teritorinės prokuratūros.

Generalinį prokurorą skiria ir atleidžia Respublikos Prezidentas Seimo pritarimu.

Prokurorų skyrimo ir atleidimo tvarką, jų statusą nustato įstatymas.

„<...>Lietuvoje veikia 22 bendrosios kompetencijos teismai ir specializuoti teismai.

Bendrosios kompetencijos teismai yra apylinkių teismai (12), apygardų teismai (5), Lietuvos apeliacinis teismas (1), Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (1). Jie nagrinėja civilines ir baudžiamąsias bylas. Apylinkių teismai taip pat nagrinėja ir administracinių teisės pažeidimų bylas. Apygardų teismuose, Lietuvos apeliaciniame teisme, Lietuvos Aukščiausiajame Teisme yra Civilinių bylų skyrius ir Baudžiamųjų bylų skyrius.

Specializuoti teismai yra apygardų administraciniai teismai (2) ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (1). Šie teismai nagrinėja administracines bylas (bylas dėl ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių).

Apylinkės teismas yra pirmoji instancija, kuri nagrinėja baudžiamąsias, civilines, administracinių teisės pažeidimų bylas (įstatymų priskirtas šio teismo kompetencijai), hipotekos teisėjų kompetencijai priskirtas bylas bei su sprendimų ir nuosprendžių vykdymu susijusias bylas. Taip pat apylinkės teismo teisėjai atlieka ikiteisminio tyrimo teisėjo bei kitas apylinkės teismo kompetencijai įstatymų priskirtas funkcijas.

Apygardos teismas yra pirmoji instancija, kuri nagrinėja baudžiamąsias ir civilines bylas, įstatymo priskirtas jo kompetencijai, bei apeliacinė instancija apylinkių teismų nuosprendžiams, sprendimams ir nutartims. Apygardos teismo pirmininkas įstatymų nustatyta tvarka organizuoja ir kontroliuoja jo veiklos teritorijoje esančių apylinkių teismų ir teisėjų administracinę veiklą.

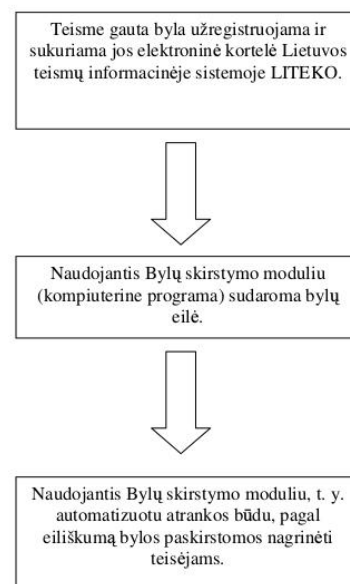
Lietuvos apeliacinis teismas yra apeliacinė instancija byloms, kurias kaip pirmosios instancijos teismai išnagrinėjo apygardų teismai, nagrinėja prašymus dėl užsienio valstybių ir tarptautinių teismų bei arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo Lietuvoje, atlieka kitas šio teismo kompetencijai įstatymų priskirtas funkcijas. Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas įstatymų nustatyta tvarka organizuoja ir kontroliuoja apygardų teismų ir teisėjų administracinę veiklą.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra vienintelė kasacinė instancija įsiteisėjusiems bendrosios kompetencijos teismų nuosprendžiams, sprendimams, nutartims ir nutarimams. Jis formuoja vienodą teismų praktiką aiškinant ir taikant įstatymus ir kitus teisės aktus.

Apygardos administracinis teismas yra specializuotas teismas, kuris įsteigtas skundams (prašymams) dėl viešojo ir vidinio administravimo subjektų priimtų administracinių aktų bei veiksmų ar neveikimo (pareigų nevykdymo) nagrinėti. Jame nagrinėjami ginčai viešojo valdymo sferoje, norminių administracinių aktų teisėtumo klausimai, mokesčių ginčai ir t. t. Prieš kreipiantis į administracinį teismą, įstatymo numatytų viešojo administravimo subjektų priimti individualūs teisės aktai ar veiksmai gali būti ginčijami ikiteismine tvarka. Apygardos administracinis teismas pirmąja instancija taip pat nagrinėja skundus (prašymus) dėl savivaldybių ir apskričių administracinių ginčų komisijų, o įstatymų numatytais atvejais ir dėl kitų išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijų priimtų sprendimų. Vilniaus apygardos administracinis teismas pirmąja instancija taip pat nagrinėja skundus (prašymus) dėl Vyriausiosios administracinių ginčų komisijos, Mokestinių ginčų komisijos, o įstatymų numatytais atvejais ir dėl kitų išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijų priimtų sprendimų.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pirmoji ir galutinė instancija administracinėms byloms, įstatymų priskirtoms jo kompetencijai, bei apeliacinė instancija byloms, kurias išnagrinėjo administraciniai teismai, kaip pirmosios instancijos teismai. Be to, įstatymų nustatytais atvejais jis nagrinėja prašymus dėl proceso atnaujinimo užbaigtose administracinėse bylose. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas taip pat formuoja vienodą administracinių teismų praktiką aiškinant ir taikant įstatymus ir kitus teisės aktus bei atlieka kitas jo kompetencijai įstatymų priskirtas funkcijas.²⁰

Bylų skirstymo schema

Bylų paskirstymo teisėjams ir teisėjų kolegijų sudarymo Lietuvos apeliaciniame teisme schema

²⁰ Teismų sistema, žiūrėta: <http://www.teismai.lt/lt/visuomenei-ir-ziniasklaidai/teismai-ir-teisejai/teismu-sistema/153>

3 pamoka

Bylos nagrinėjimas teisme

---

1. Susipažinkite su teismo posėdžio eiga, vykstančiais procesais, pagrindiniais teismo posėdžių dalyviais ir jų funkcijomis:

Bylos nagrinėjimas teisme (virtuali teismo posėdžių salė): <http://sale.teismai.lt/>

Kaip elgtis, jei esi pakviestas liudyti? https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=EgVL1KrMar0

Bylos kelias: <https://www.youtube.com/watch?v=Ygb0T5YMe5Q>

Nuotolinis teismo posėdis – pigiau, saugiau, greičiau! <https://www.youtube.com/watch?v=Ygb0T5YMe5Q>

Teismo darbas iš arti <https://www.youtube.com/watch?v=86jN67fqavA>

2. Bylos nagrinėjimo teisme inscenizacija:

a. Pasirinkite situaciją (A-E)²¹;

b. Pasiskirstykite vaidmenimis (*liudininkas, nukentėjęsysis, kaltinamasis, prokuroras, advokatas, teisėjas, sekretorė(-ius) ir kt.*);

c. Remiantis situacija inscenuokite bylos nagrinėjimą teisme.

A situacija.

Žmogus važiuodamas iš šalutinio kelio partenė dviratininką važiuojantį pagrindiniu. Abu asmenys buvo blaivūs. Dviratininkui lūžo abi rankos, nustatyta galvos trauma. Kokios pasekmės laukia? (*dviratininkas sako, kad pretenzijų nereikš*)

B situacija

Situacija tokia: sudegė gyvenamasis pastatas (*pastatas nedraustas ir pan.*), pastatas mano mamos. Praėjus savaitei po įvykio, į BPC²² 112 paskambinęs asmuo teigė, kad aš padėgiau ir noriu pasinaudoti draudimu. Buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas.

C situacija

Lenkiau už miesto, pagrindinio kelio atkarpoje, pažymėtoje kelio ženklų "Šalutinis kelias iš kairės". Lenkiau nes automobilis važiuojo apie 20 o aš apie 60. Suvokiu, kad negalėjau taip daryti. Lenkiamas automobilis nerodė jokių manevro signalų, tiesiog lėtai judėjo kelio juostos viduriu. Man pradėjus lenkimą, jis staiga pasuka į kairę ir įvyksta susidūrimas. Susidūrimo vieta ryškiai matosi pagal ant asfalto likusias žymes. Sprendžiant pagal žymes į kairę sukęs automobilis kirtu posūkio kampą bei atsidūrė priešpriešinėje eismo juostoje šalutiniame kelyje. Pagalvojus, kad jei jis būtų važiuoęs teisingai t.y. sukęs už kokių 3 metrų toliau aš būčiau jį aplenkęs ir nebūtų susidūrimo. Policija pripažino 100 proc. mano kaltę, nebraižė tikslios schemos ir tt. Ar turiu pagrindo kreiptis skųsti nutarimą dėl to, kad būtų pripažinta dalis kaltės lenkiamam automobiliui nes lenkiamas automobilis irgi atsidūrė susidūrimo vietoje pažeisdamas KET²³ o jei būtų nepažeidęs tai neaišku ar būtų susidūrimas. Važiavau su dviem draugais, kurie irgi matė, kad posūkis nebuvo rodomas, bet to aš neįrodysiu vis vien. Man kliuvo į dešinę priekinę lempą ir sparną, jam į vairuotojo dureles.

D situacija

Sveiki, vaikas patiria patyčias ir smurtą mokykloje iš bendraklasio. Pastarasis įvykis pasibaigė tuo, kad vaikas grįžo iš mokyklos su akivaizdžiais sumušimais. Kreipėmės į teismo medicinos tarnybą, pasiėmė specialisto išvadą dėl sumušimų. Parašėme pranešimą vaikų teisių apsaugos skyriui ir policijos komisariatui.

Gavome tyrėjo nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą dėl baudžiamojo kodekso 284 str. Taip pat, kad medžiagos tyrimo metu nustatyta, kad vaiko atžvilgiu buvo smurtaujama mokykloje. Nustatytas administracinis teisės pažeidimas, Administracinių nusižengimų kodekso 72 str. Pasikonsultavus su advokatu, jis patarė palaukti nieko neskųsti ir palaukti kuo pasibaigs tyrimas dėl administracinių nusižengimų. Sulaukėme sprendimą iš tyrėjo: "Nepradėti administracinio nusižengimo bylos teisenos pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 72 str. ir 73 str.

Po šio sprendimo buvome šokiruoti, nes vaikas nebuvo apsaugotas ir už tai kaltų nėra. Tėvai nekalti, nes vyko mokykloje pamokų metu, o mokytojai pasakė, kad nieko nematė, nors vaikai patvirtino, kad jie matė. Tada pasikonsultavome dar su vienu advokatu, kuris pasakęs, kodėl neskundėte pirmo nutarimo, o dabar praėjo terminas. Keista, vienas sako, reikia pirmą nutarimą skųsti dėl baudžiamos bylos, o kitas, kad dėl baudžiamos bylos nereikia, skųsti tik dėl administracinės bylos sprendimo.

Esame pasimetę, prašau patarti kokius toliau turime daryti veiksmus, kad apsaugoti vaiką nuo pasikartojančių patyčių ir smurto?

E situacija

Naktį mane sumušė grupelė jaunuolių. Buvo išmušti keli dantys, bei veido sužalojimai. Iš tos grupelės jaunuolių keleta atpažinau. Parašiau pareiškimą ir šiuo metu vyksta tyrimas. Rašydamas pareiškimą nurodžiau, vieną pagrindinį kaltiniką, kuris kumščiu išmušė dantis. Bet šiuo metu neesu 100 proc. išsitikines, kad tas asmuo man trenkė į dantis. Kas man gresia, jeigu paškėtų trenkė nejis, o kitas toje grupėje buvęs asmuo?

---

²¹ <https://www.infolex.lt/portal/start.asp> (*kalba netaisyta*)

²² Bendrosios pagalbos centras

²³ Kelių eismo taisyklės

4 pamoka

Europos Sąjungos teismai²⁴

Kaip veikia Teisingumo Teismas – esminiai dalykai: <https://www.youtube.com/watch?v=LpkfsWQ1fJs>

Daugiakalbystė ES Teisingumo Teisme – Vienodos teisės kreiptis į teismą užtikrinimas:

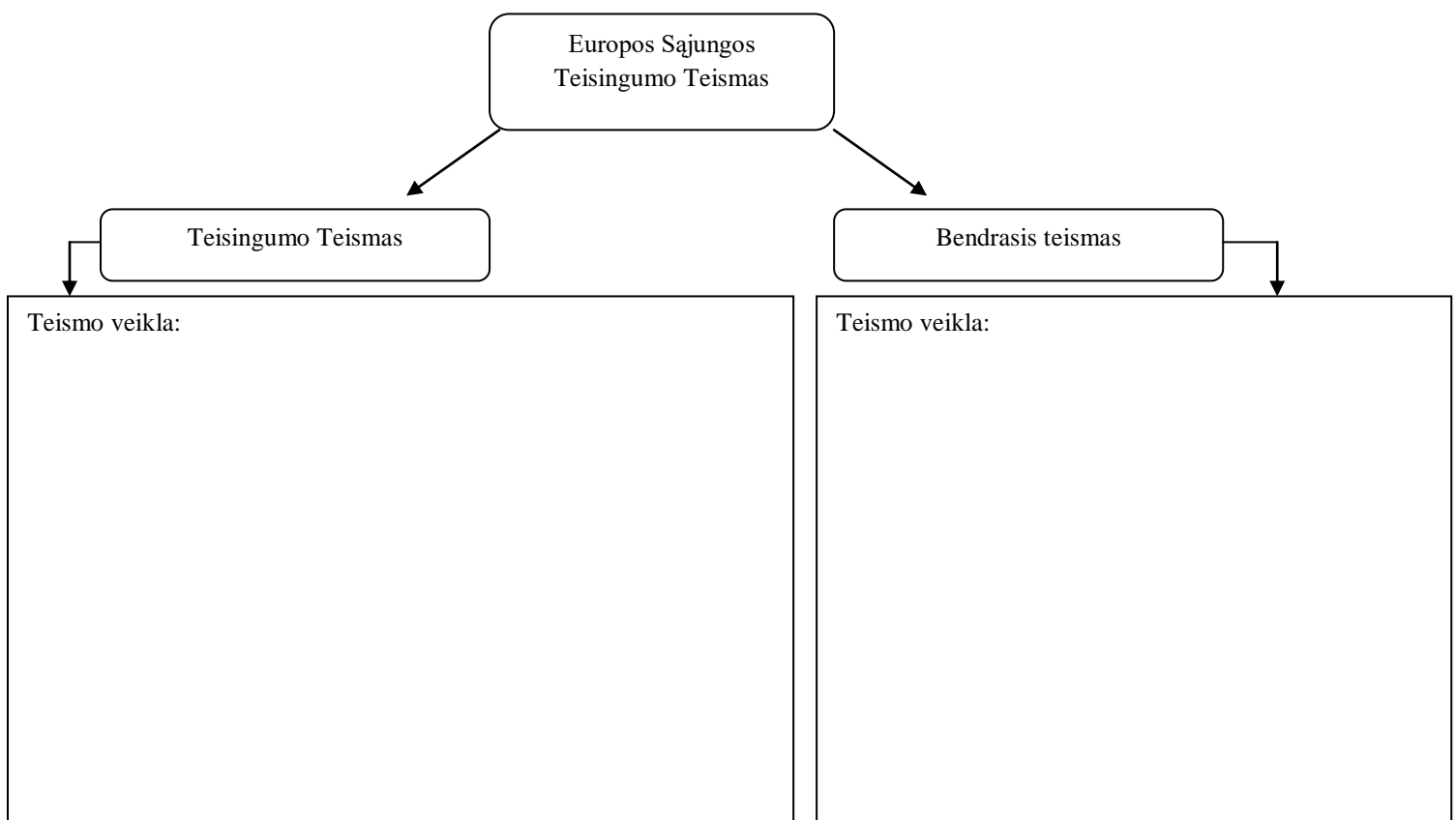
<https://www.youtube.com/watch?v=WeZ0a1R4BU4>

Bendrasis Teismas – Užtikrinimas, kad ES institucijos laikytųsi ES teisės:

https://www.youtube.com/watch?v=fdf1eaXNTXQ&index=6&list=PLrkJgoCPSGwzYi-KYvMZumq7JVNA_ji7c

ES Teisingumo Teismas - jo funkcijos ir darbas: <https://www.youtube.com/watch?v=aSphwYL6Ux4>

1. Peržiūrėkite video medžiagą ir užpildykite schema:

Kiek teisėjų dirba Teisingumo Teisme?

Kokia kalba vyksta teismo procesas?

Kur yra teismo buveinė?

SVARBU!!!

„Europos Sąjungos Teisingumo Teismas neturėtų būti painiojamas su Europos Žmogaus Teisių Teismu (EŽTT). EŽTT nėra ES teismas; jį Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pagrindu įsteigė Europos Taryba, siekdama užtikrinti Konvencijos garantuojamų teisių ir laisvių paisymą. Tačiau Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika gali daryti svarbią įtaką ES teisės aktams, kadangi Europos konvencijos garantuojamos pagrindinės teisės taip pat yra ES teisės aktų bendrieji principai“²⁵.

²⁴ Daugiau: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/lt/, https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/lt/, https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7033/lt/

2. Peržiūrėkite video, perskaitykite dokumento ištraukas ir padiskutuokite, ką Europos Sąjungos Teisingumo Teismas davė mums, kaip Europos Sąjungos piliečiams.

Ką Teisingumo Teismas padarė dėl manęs? <https://www.youtube.com/watch?v=bUGMISKe5FQ>

Svarbiausia Teisingumo Teismo jurisprudencija – ES teisės tarnavimas piliečiams:

<https://www.youtube.com/watch?v=JVld9V7IPnA>

Teisingumo Teismas ir jūsų darbo vieta – kaip saugomos darbuotojų teisės: <https://www.youtube.com/watch?v=USRHU6SSOC4>

„1979 m. priėmus sprendimą *Cassis de Dijon* dėl laisvo prekių judėjimo principo, prekybininkai gali importuoti į savo šalį bet kokias prekes, kilusias iš kitos Sąjungos šalies, su sąlyga, kad jos ten buvo teisėtai pagamintos ir parduodamos ir kad nėra jokio privalomo pagrindo, pavyzdžiui, susijusio su sveikatos ar aplinkos apsauga, dėl kurio būtų draudžiamas šių prekių importas į vartojimo valstybę.

<...>Sprendimu *Kraus* (1993 m.) Teisingumo Teismas patvirtino, kad Bendrijos piliečio, turinčio trečiosios pakopos universitetinį diplomą, kuris įgytas kitoje valstybėje narėje ir kuris leidžia pradėti verstis profesine veikla ar vykdyti ekonominę veiklą, padėtį ir net jo ryšius su jo kilmės valstybe nare reglamentuoja Bendrijos teisė. Taigi nors valstybė narė ir gali nustatyti reikalavimą, jog siekiant naudoti diplomą jos teritorijoje reikalingas administracinės valdžios institucijos leidimas, leidimo procedūra turi turėti vienintelį tikslą – patikrinti, ar diplomą buvo tinkamai išduotas.

<...>

1989 m. sprendimas dėl laisvo paslaugų teikimo susijęs su britų turistu, kuris buvo užpultas ir rimtai sužeistas Paryžiaus metro. Gavęs Prancūzijos teismo prašymą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad, būdamas turistu, tas asmuo buvo paslaugų ne savo šalyje gavėjas ir jam buvo taikomas Bendrijos teisėje įtvirtintas nediskriminavimo dėl pilietybės principas. Dėl to jis turėjo teisę į tokį patį nuostolių atlyginimą, kokio galėjo reikalauti Prancūzijos pilietis (sprendimas *Cowan*).

<...>

Lėktuvo palydovė pateikė ieškinį prieš savo darbdavį dėl diskriminacijos, susijusios su darbo užmokesčiu, kuris buvo mažesnis, palyginti su darbuotojais vyrais, dirbusiais tą patį darbą. Gavęs Belgijos teismo prašymą, Teisingumo Teismas 1976 m. nusprendė, kad Sutarties nuostata, įtvirtinanti vienodo apmokėjimo už vienodą ar vienodos vertės darbą abiejų lyčių darbuotojams principą, yra tiesioginio veikimo (sprendimas *Defrenne*).

Aiškindamas Bendrijos nuostatas dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris, Teisingumo Teismas prisidėjo prie moterų apsaugos nuo su motinyste susijusio atleidimo iš darbo. Viena moteris buvo atleista iš darbo dėl to, kad nebegalėjo dirbti dėl nėštumo sukeltų sunkumų. 1998 m. Teisingumo Teismas paskelbė šį atleidimą prieštaraujančiu Bendrijos teisei. Moters atleidimas iš darbo nėštumo metu dėl jos nebuvimo darbe, kurį sukėlė su nėštumu susijusi liga, yra draudžiama diskriminacija dėl lyties (sprendimas *Brown*). Siekiant darbuotojų saugumo užtikrinimo ir sveikatos apsaugos, būtina, kad darbuotojai turėtų kasmetines mokamas atostogas. 1999 m. britų profesinė sąjunga *BECTU* užginčijo Britanijos teisės aktus, kurie tokios teisės nesuteikė darbuotojams, turintiems trumpalaikes darbo sutartis, remdamasi tuo, kad jie neatitiko Bendrijos direktyvos dėl darbo laiko organizavimo. Teisingumo Teismas nusprendė (2001 m. sprendimas *BECTU*), kad teisė į kasmetines mokamas atostogas yra socialinė teisė, kurią Bendrijos teisė tiesiogiai suteikia visiems darbuotojams, ir kad nė iš vieno darbuotojo ši teisė negali būti atimta.

<...>

Dėl Sąjungos pilietybės, kurią pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo turi visi valstybių narių piliečiai, Teisingumo Teismas patvirtino, kad ji suteikia teisę apsigyventi kitos valstybės narės teritorijoje. Taigi valstybės narės nepilnametis pilietis, turintis sveikatos draudimą ir pakankamai lėšų, taip pat turi tokią teisę apsigyventi. Teismas pabrėžė, kad Bendrijos teisė iš nepilnamečio nereikalauja, kad jis pats turėtų būtinų lėšų, ir kad atsisakius tuo pačiu metu suteikti teisę apsigyventi jo motinai, kuri yra trečiosios valstybės pilietė, vaiko teisė apsigyventi prarastų savo prasmę (2004 m. sprendimas *Zhu ir Chen*). Tame pačiame sprendime Teisingumo Teismas pažymėjo, kad net tuo atveju, kai valstybės narės pilietybė gaunama tam, kad trečiosios valstybės pilietis įgytų teisę apsigyventi pagal Bendrijos teisę, valstybė narė negali apriboti kitos valstybės narės pilietybės suteikimo padarinių²⁶.

Vieta Jūsų pastaboms .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

²⁵ https://e-justice.europa.eu/content_eu_courts-15-lt.do

²⁶ https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/lt/

ĮVAIRIOS UŽDUOTYS

Kahoot!

Susikurkite savo apklausas (žaidimus) su Kahoot (<https://kahoot.com/>).

Mes jums sukūrėme užduotis, kurias galite naudoti kurdami savo apklausas su Kahoot ar kita Quizmake programa/svetaine.

I užduotis. *Ar tai tiesa?*²⁷

1. Ministras pirmininkas negali dirbti verslo įmonėse ar įstaigose.
2. Ministrus skiria ir atleidžia Ministro pirmininko teikimu Respublikos Prezidentas.
3. Kandidatų į Respublikos Prezidento vietą skaičius neribojamas.
4. Lietuvos Respublikos teritorijoje negali būti masinio nakinimo ginklų ir užsienio valstybių karinių bazių.
5. Lietuvos Respublikoje karo propaganda draudžiama.
6. Biudžetinais metais Seimas gali pakeisti biudžetą.
7. Ikiteisminį tyrimą organizuoja ir jam vadovauja prokuroras.
8. Visuose teismuose bylos nėra nagrinėjamos viešai.
9. Valstybė neremia savivaldybių.
10. Valstybės kontrolierius, eidamas savo pareigas, neprivalo prisiekti.
11. Lietuvos valstybę kuria piliečiai.
12. Asmenims iki 18 metų mokslas privalomas.
13. Seimas teikia malonę nuteistiesiems.
14. Prezidentas priima nutarimus dėl referendumo.
15. Teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo teismai, policija, prokuratūra.

II užduotis. *Ar galėjo(gali) ...*²⁸

1. A. Smetona gerti kavą su D. Grybauskaite.
2. V. Adamkus matyti Berlyno sienos griūtį.
3. R. Paksas spausti ranką B. Obamai.
4. K. Grinius stebėti Halio kometos pasirodymą.
5. A. Stulginskis būti ištremtas į Sibirą
6. A. Smetona išsiųsti elektroninį laišką.
7. V. Adamkus dalyvauti I-ajame pasauliniame kare.
8. D. Grybauskaitė dalyvauti JAV prezidento rinkimuose.
9. A. M. Brazauskas pasirašyti Lietuvos narystės Europos sąjungoje sutartį.
10. V. Landsbergis atstovauti Lietuvą derybose dėl narystės NATO.

---

²⁷ ATSAKYMAI: 1-7 taip, 8-15 ne.

²⁸ ATSAKYMAI: 1-5 taip, 6-10 ne.

III užduotis. Pasirinkite teisingą atsakymą.

- Valstybės sienos gali būti keičiamos tik Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi, kai ją ratifikuoja:
  - 4/5 visų Seimo narių;
  - 1/5 visų Seimo narių;
  - 3/5 visų Seimo narių;
  - 1/2 visų Seimo narių.
- Referendumas taip pat skelbiamas, jeigu jo reikalauja ne mažiau kaip:
  - 300 tūkstančių piliečių, turinčių rinkimų teisę;
  - 400 tūkstančių piliečių, turinčių rinkimų teisę;
  - 500 tūkstančių piliečių, turinčių rinkimų teisę;
  - 600 tūkstančių piliečių, turinčių rinkimų teisę.
- Nusikaltimo vietoje sulaikytas asmuo per ... valandas turi būti pristatytas į teismą, kur sulaikytajam dalyvaujant sprendžiamas sulaikymo pagrindimas.
  - 24;
  - 48;
  - 72;
  - Iš karto.
- Asmenims iki ... metų mokslas privalomas.
  - 14;
  - 16;
  - 18;
  - Mokslas nėra privalomas.
- Nurodykite kandidato į Seimą amžiaus cenzą.
  - 18;
  - 21;
  - 25;
  - 30.
- Nurodykite kandidato į Prezidentus amžiaus cenzą.
  - 30;
  - 35;
  - 40;
  - 45.
- Seimo struktūrą ir darbo tvarką nustato:
  - LR konstitucija;
  - Teismų praktika;
  - Seimo statutai;
  - Seimo nutarimai.
- Tas pats asmuo Respublikos Prezidentu gali būti renkamas:
  - ne daugiau kaip du kartus iš eilės;
  - ne daugiau kaip tris kartus iš eilės;
  - ne daugiau kaip keturis kartus iš eilės;
  - neribotam laikui.
- Konstitucinį Teismą sudaro:
  - 6 teisėjai;
  - 9 teisėjai;
  - 11 teisėjai;
  - 13 teisėjai .
- Kuris teiginys netinka?
  - Konstitucinio Teismo teisėjai turi tokią pat asmens neliečiamybės teisę kaip ir Seimo nariai;
  - Konstitucinio Teismo pirmininką iš šio teismo teisėjų skiria Respublikos Prezidentas Seimo teikimu;
  - Konstitucinio Teismo sprendimai klausimais, kuriuos Konstitucija priskiria jo kompetencijai, nėra galutiniai ir juos galima skųsti Aukščiausiam teismui;
  - Konstitucinio teismo teisėjams nebūtina prisiekti pradėdant darbą.
- Kuris teiginys netinka?
  - Teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo teismai, prokuratūra, policija;
  - Teisėjas gali taikyti įstatymą, kuris prieštarauja Konstitucijai;
  - Teisėjais Lietuvoje gali būti ne tik Lietuvos Respublikos piliečiai;
  - Teisėjas negali dalyvauti politinių partijų ir kitų politinių organizacijų veikloje.
- Kuriam pareigūnui netaikoma apkaltos proceso tvarka?
  - Seimo narys;
  - Meras;
  - Prezidentas;
  - Aukščiausiojo teismo teisėjas.
- Kokia kalba (-omis) gali vykti teismo procesas?
  - Bet kokia kalba, kurią moka teisėjas;
  - Kaltinamojo gimtąja kalba;
  - Lietuvių kalba;
  - Lietuvių, rusų, anglų kalbomis.
- Kuris bankas (-ai) turi pinigų emisijos teisę Lietuvoje?
  - Bet kuris bankas esantis Lietuvoje;
  - Lietuvos bankas;
  - Tarptautinis bankas Šveicarijoje;
  - Tarptautinis valiutos fondas.
- Kuris teiginys įtvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijoje?
  - Lietuvos Respublikoje karo propaganda draudžiama;
  - Lietuvos Respublikos teritorijoje gali būti užsienio valstybių karinių bazių;
  - Įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos Respublikos piliečiai neprivalo atlikti karo ar alternatyviosios krašto apsaugos tarnybos;
  - Vyriausiasis valstybės ginkluotųjų pajėgų vadas yra Seimo pirmininkas.

Tiek individualiai, tiek poromis, tiek grupėse mokiniai gali kurti kryžiažodžius įvairiomis temomis.

Rekomenduojame pirmiausiai sukurti kryžiažodžio juodraščių (*reikės: lapų langeliais, rašymo priemonių, linijuotės, pieštuko*).

Žemiau pateikti populiariausi įrankiai skirti kurti kryžiažodžius:

<https://crosswordlabs.com/>

<https://worksheets.theteacherscorner.net/make-your-own/crossword/>

<https://www.puzzle-maker.com/CW>

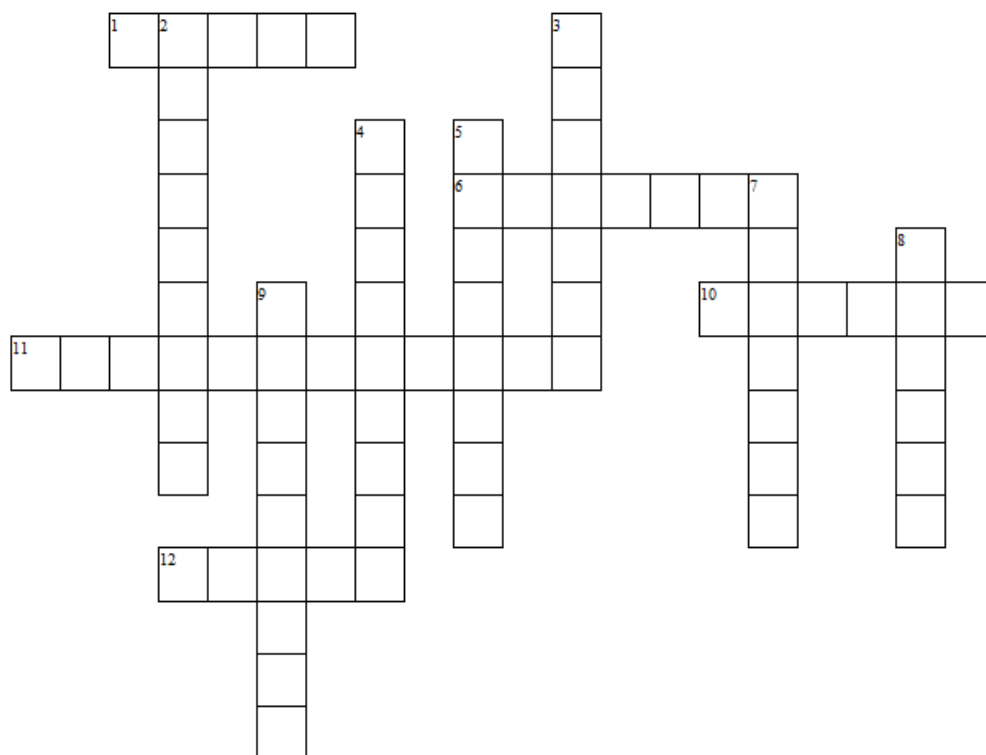
<https://www.education.com/worksheet-generator/reading/crossword-puzzle/>

<http://tools.atozteacherstuff.com/free-printable-crossword-puzzle-maker/>

<https://www.toolsforeducators.com/crossword/crosswordmaker.php?p=&to=1>

<https://www.edhelper.com/crossword.htm>

ir kt.

Vertikaliai

1. Lietuvos vėliavos spalva
6. Institucija, kuriai pavedama spręsti (teisinį) ginčą, vykdyti teisingumą
10. Lietuvos parlamentas
11. Institucijų ir ūkio subjektų veiklos pertvarkymas, taip pat karo prievolinkų šaukimas į privalomąją karo tarnybą, kad būtų pasirengta šalies gynybai ir (ar) vykdyti tarptautinius įsipareigojimus
12. Lietuvos herbas

Horizontaliai

2. Visiškas ar dalinis atleidimas nuo teismo paskirtos baudmės
3. Lietuvos himno autorius
4. Pirmas Lietuvos karalius
5. Masinis darbuotojų atsisakymas atlikti darbą, kol nebus patenkinti keliai reikalavimai
7. Pirmas Lietuvos prezidentas
8. Pirmasis Europos šalies vadovas, nušalintas apkaltos proceso metu
9. Asmens konstitucinis-teisinis ryšys su valstybe

Įvairūs tyrimai rodo, kad po 3 dienų mokiniai prisimena tik 10 proc. informacijos, kurią girdėjo. Tuo tarpu mokomoji medžiaga pateikta vaizdais išlieka daugiau nei 65 proc. Rekomenduojame ne tik kurti power point (ar pan.) prezentacijas, bet ir išmėginti infografikus, kurie padeda glausčiau, vaizdžiai pateikti temą.

Kurdami infografikus mokiniai mokosi ne tik atrinkti reikalingą informaciją, bet ir kritiškai ją vertinti, patraukliai ir suprantamai pateikti, ieškoti įvairių būdų (*grafikai, paveikslėliai, karikatūros, diagramos ir t.t.*) ir formų. Taip pat ugdomi meniniai, estetiniai gebėjimai. Jei darbas atliekamas grupėse ar porose, skatinamas bendradarbiavimas, lyderystė ir komunikavimo įgūdžiai.

Be to, sukurtus infografikus galima išsaugoti (pdf, jpg ir kt. formatais), įterpti į svetainę, dalintis socialiniuose tinkluose.

KAIP SUKURTI INFOGRAFIKĄ?

TEMA

pasirinkite aiškią, konkrečią temą ir apgalvokite, kaip ją atskleisite. Prisiminkite, infografikas turi būti naudingas ir vertingas.

INFORMACIJA

surinkite visą medžiagą, kuri padės atskleisti Jūsų pasirinktą temą ir ją susisteminkite. Kritiškai įvertinkite teiginius, argumentus, kuriuos naudosite. Svarbu patikrinti informacijos patikimumą, tikslumą.

DIZAINAS

pasirinkite dizainą. Nenaudokite daug skirtingų, akį režiančių spalvų, skirtingų šifrų.

ILIUSTRACIJOS

duomenis galima rašyti ne tik tekstu, bet ir iliustracijomis: karikatūros, simboliai, schemos, diagramos, laiko juostos, nuotraukos ir kt.

ĮRANKIAI

pasirinkite Jums patinkantį internetinį įrankį ir kibkite į darbą.

Canva
easelly
piktochart ir kt.

QR Generator

Šiuolaikinis mokinys – smalsus mokinys, o tokiam mokiniui vien tik visualinių prezentacijų neužtenka. Esame priversti nuolat tobulinti savo metodiką, ieškoti inovatyvių pamokos pateikimo būdų. Vienas jų – QR kodai.

Pamokos medžiagą galima pateikti ir QR kodų pagalba. Toks metodas ne tik žadina smalsumą, bet ir leidžia patirti atradimo džiaugsmą. Pvz., Valstybės pažinimo centre²⁹ dalis informacijos pateikta būtent QR kodų pagalba. Mokinys pats planuoja savo mokymosi laiką, nuoseklumą, tyrinėja ir naudoja šiuolaikines technologijas.

QR kodų generatoriai:

<https://www.qr-code-generator.com/>

<https://www.the-qr-code-generator.com/>

<http://goqr.me/>

<https://www.qrstuff.com/>

<https://www.unitag.io/qr-code>

ir kt.

---

²⁹ <http://pazinkvalstybe.lt/>

Lietuvos Respublikos konstitucijos egzamino oficiali internetinė svetainė: <http://konstitucijosegzaminas.lt/>

Svetainėje pateikiama ne tik informacija apie egzamino organizavimo laiką, vietas, bet ir galima atsisiųsti praėjusių metų egzaminų užduotis (*skirtas moksleiviams, teisininkams ir piliečiams*).

Konstitucijos egzamino bandomoji užduotis: <http://konstitucijosegzaminas.lt/bandomasis-egzaminas/>